

T.C.
GEBZE TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TÜRK ÜRETİM ŞİRKETLERİNDE ÇALIŞANLARA SAĞLANAN
FAYDALARIN KARLILIĞA OLAN ETKİSİ

MEHMET AKDENİZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ
İŞLETME ANABİLİM DALI

DANIŞMAN: PROF. DR. HAKAN KİTAPÇI

TEMMUZ 2024

T.C.
GEBZE TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TÜRK ÜRETİM ŞİRKETLERİNDE ÇALIŞANLARA SAĞLANAN
FAYDALARIN KARLILIĞA OLAN ETKİSİ

MEHMET AKDENİZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ
İŞLETME ANABİLİM DALI

DANIŞMAN: PROF. DR. HAKAN KİTAPÇI

TEMMUZ 2024

T.R.
GEBZE TECHNICAL UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL

THE EFFECT OF EMPLOYEE BENEFITS ON PROFITABILITY
IN TURKISH MANUFACTURING COMPANIES

MEHMET AKDENİZ

A THESIS OF MASTER OF SCIENCE
DEPARTMENT OF BUSINESS ADMINISTRATION

ADVISOR: PROF. DR. HAKAN KİTAPÇI

JULY 2024

YÜKSEK LİSANS JÜRİ ONAY FORMU

GTÜ Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yönetim Kurulunun 24/06/2024 tarih ve 2024/32 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından 08/07/2024 tarihinde tez savunma sınavı yapılan Mehmet AKDENİZ'in tez çalışması İşletme Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

JÜRİ

ÜYE

(TEZ DANIŞMANI) : Prof. Dr. Hakan KİTAPÇI

ÜYE

: Doç. Dr. İlhan ÇAM

ÜYE

: Doç. Dr. Ümit DOĞRUL

ONAY

Gebze Teknik Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yönetim Kurulunun
...../...../..... tarih ve/..... sayılı kararı.

İMZA/MÜHÜR

*Kısa süre önce ansızın aramızdan
ayrılan Şadiye Ablam, Nazan,
Zeynep ve Afiş'e...*

ÖZET

Şirketler, küresel boyutta görüldüğü gibi Türkiye’de de kar elde etme hedefine yoğunlaşmış olan kuruluşlardır. Bugünün rekabet dolu piyasa koşullarında, şirketlerin karlılığını artırabilecek potansiyeli taşıyan her türlü etmen çok büyük bir değere sahiptir. Şirketlerin kar elde etme yeteneğine sahip kuruluşlar olmasının temelinde fiyatlandırma, tesis yatırımı ve reklam benzeri gibi birçok parametre bulunmaktadır. Literatür araştırması yapıldığında, şirketlerin insan kaynaklarına yönelik yaptığı ücret, maaş, emeklilik faydaları, kıdem tazminatı karşılıkları, yan haklar, izin karşılıkları gibi türlü yatırımları içerisinde bulunduran çalışanlara sağlanan faydaların da bir bütün olarak bu parametrelerin arasında yer alabileceği düşünülmüştür. Bu eksende bu çalışma, çalışanlara sağlanan faydalar kapsamındaki yükümlülük unsurlarının Türk üretim şirketleri özelinde karlılığa etkisi olan bir parametre olup olmadığını incelemiştir. Araştırma kapsamında, üretim odaklı faaliyet gösteren şirketlerden oluşan BIST Sınai Endeksi içerisinde bulunan bu şirketlerin Sermaye Piyasası Kurulu’na ilettiği yıllık finansal raporlardaki verilerden yararlanılmıştır. BIST Sınai Endeksi’ni meydana getiren endeksler (BIST Gıda, İçecek, BIST Kimya, Petrol, Plastik, BIST Madencilik, BIST Metal Ana, BIST Metal Eşya, Makina, BIST Orman, Kağıt, Basım, BIST Taş, Toprak, BIST Tekstil, Deri) içerisinde bulunan 219 adet şirket incelenmiştir. Bu şirketler içerisinde, 2013-2022 yılları arasındaki 10 yıla ait verileri elde edilebilenlerin ilgili verilerinden yararlanılarak çalışanlara sağlanan faydaların vadelerine göre yükümlülüklerle oranı ve şirketlerin net kar marjı bulunmuştur. Regresyon analizi kullanılarak bunların aralarındaki ilişki hem sektör ayırmaksızın toplu olarak hem de BIST Sınai Endeksi’ni oluşturan endeksler bazında sektörel olarak incelenmiştir. Gerçekleştirilen analizler neticesinde, toplu olarak Türk üretim şirketlerinde ve sektörel olarak metal eşya ve makina ve orman, kağıt ve basım sektörlerinde çalışanlara sağlanan hem kısa vadeli hem de uzun vadeli faydaların karlılığı pozitif olarak etkilediği görülmüştür. Gıda ve içecek, madencilik ve ana metal sektörleri için ise çalışanlara sağlanan uzun vadeli faydaların karlılığı pozitif olarak etkilediği tespit edilirken kısa vadeli faydaların karlılığa etki etmediği tespit edilmiştir. Tekstil ve deri sektöründe ise çalışanlara sağlanan kısa vadeli faydaların karlılığı pozitif olarak etkilediği saptanırken uzun vadeli faydaların karlılığa etki etmediği saptanmıştır. Kimya, petrol ve plastik ve çimento ve beton (taş ve toprak) sektörlerinde faaliyette bulunan şirketlerde ise çalışanlara sağlanan hem kısa vadeli hem de uzun vadeli faydaların karlılığı etkilemediği belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çalışanlara Sağlanan Faydalar, Karlılık, Üretim

ABSTRACT

Companies, as seen on a global scale, are organizations that focus on the goal of making profits in Türkiye as well. In today's competitive market conditions, any factor that has the potential to increase the profitability of companies has great value. There are many parameters such as pricing, facility investment and advertising etc. that underpin the ability of companies to be profit-making organizations. When the literature research was conducted, it was thought that employee benefits, which include various investments made by companies in human resources such as wages, salaries, retirement benefits, severance pay provisions, fringe benefits, leave provisions, could also be included among these parameters as a whole. In this axis, this study examines whether the liability elements within the scope of employee benefits are a parameter that affects profitability in Turkish manufacturing companies. Within the scope of the research, the data in the annual financial reports submitted to the Capital Markets Board of these companies in the BIST Industrials Index, which consists of companies with production-oriented activities, were utilized. A total of 219 companies in the indices constituting the BIST Industrials Index (BIST Food, Beverage, BIST Chem., Petrol, Plastic, BIST Mining, BIST Basic Metal, BIST Metal Products, Machine, BIST Wood, Paper, Printing, BIST Non-Metal Mineral Product, BIST Textile, Leather) were analyzed. Among these companies, the ratio of employee benefits to liabilities by maturity and the net profit margin of companies were found by utilizing the relevant data of those whose data can be obtained for the 10 years between 2013 and 2022. Using regression analysis, the relationship between them is analyzed both collectively without sectoral distinction and sectorally on the basis of the indices constituting the BIST Industrial Index. As a result of the analyses, it has been observed that both short-term and long-term employee benefits have a positive effect on profitability in Turkish manufacturing companies as a whole and in the metal products and machine and wood, paper and printing sectors. For the food and beverage, mining and basic metals sectors, it has been determined that long-term employee benefits have a positive effect on profitability, while short-term employee benefits have no effect on profitability. In the textile and leather sector, it has been appointed that short-term employee benefits have a positive effect on profitability, while long-term employee benefits have no effect on profitability. It has been observed that in companies operating in the chemical, petroleum and plastics and cement and concrete (non-metal mineral product) sectors, both short-term and long-term employee benefits have no effect on profitability.

Keywords: Employee Benefits, Profitability, Manufacturing

TEŞEKKÜR

Her zaman yanımda olan ve bana anlayış gösteren sevgili eşim Aynur Akdeniz'e, annem Hatice Çopur'a, kaynanam Öznur Kayar'a, kayınbabam Ahmet Kayar'a ve tez çalışmamın her aşamasında bana destek veren, hiçbir zaman desteklerini benden esirgemeyen, hiçbir sorumu yanıtsız bırakmayan ve beni yalnız hissettirmeyen Gebze Teknik Üniversitesi'ndeki değerli Danışman Hocam Prof. Dr. Hakan Kitapçı'ya ve yapıcı geribildirimleri ile çalışmama katkı sağlayan değerli Hocam Doç. Dr. İlhan Çam'a ve her zaman yanımda olan Mersin Üniversitesi'ndeki değerli Hocalarım Doç. Dr. Ümit Doğrul ve Doç. Dr. Buğra Sarı'ya ve emeği geçen herkese teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖZET	vi
ABSTRACT	vii
TEŞEKKÜR	viii
İÇİNDEKİLER	ix
SİMGELER ve KISALTMALAR DİZİNİ	x
TABLolar DİZİNİ	xi
1. GİRİŞ	1
1.1. Çalışmanın Amacı	2
1.2. Çalışmanın Önemi	4
1.3. Varsayımlar	5
1.4. Sınırlılıklar	5
1.5. Çalışmanın Sonuçları	6
1.6. Çalışmanın Bölümleri	6
2. LİTERATÜR TARAMASI	8
2.1. Çalışanlara Sağlanan Faydalar ile Şirket Karlılığı Arasındaki İlişkinin Pozitif Olduğunu Belirten Çalışmalar	10
2.2. Çalışanlara Sağlanan Faydalar ile Şirket Karlılığı Arasında Anlamlı İlişki Bulunmadığını Belirten Çalışmalar	10
2.3. Çalışanlara Sağlanan Faydalar ile Şirket Karlılığı Arasındaki İlişkinin Negatif Olduğunu Belirten Çalışmalar	14
3. YÖNTEM	16
3.1. Araştırma Modelinin Oluşturulması	16
3.2. Veri Toplama	18
3.3. Örneklem Tasarımı	18
3.4. Veri Analizi	19
4. BULGULAR	20
4.1. Toplu İnceleme	20
4.2. Sektör Bazlı İnceleme	23
4.2.1. Gıda ve İçecek Sektörü	24
4.2.2. Kimya, Petrol ve Plastik Sektörü	27
4.2.3. Madencilik Sektörü	29
4.2.4. Ana Metal Sektörü	32
4.2.5. Metal Eşya Ve Makina Sektörü	35
4.2.6. Orman, Kağıt ve Basım Sektörü	38
4.2.7. Çimento ve Beton (Taş ve Toprak) Sektörü	41
4.2.8. Tekstil ve Deri Sektörü	44
5. SONUÇLAR VE TARTIŞMA	47
KAYNAKLAR	53
ÖZGEÇMİŞ	59
TEZ ÇALIŞMASI KAPSAMINDA YAPILAN YAYINLAR	CD

SİMGELER ve KISALTMALAR DİZİNİ

KOBİ	: Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler
BİST	: Borsa İstanbul
KAP	: Kamuyu Aydınlatma Platformu
TMS	: Türkiye Muhasebe Standartları
A.Ş.	: Anonim Şirketi
T.A.Ş.	: Türk Anonim Şirketi
ÇSKVTFKVTYO	: Çalışanlara sağlanan kısa vadeli toplam faydaların kısa vadeli toplam yükümlülüklerle oranı
ÇSUVTFUVTYO	: Çalışanlara sağlanan uzun vadeli toplam faydaların uzun vadeli toplam yükümlülüklerle oranı
GTÜ	: Gebze Teknik Üniversitesi

TABLÖLAR DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Tablo 4.1: Türk Üretim Şirketlerine İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler Tablosu	21
Tablo 4.2: Türk Üretim Şirketlerine İlişkin Korelasyon Analizi Tablosu	21
Tablo 4.3: Türk Üretim Şirketlerine İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Tablosu	22
Tablo 4.4: Gıda ve İçecek Sektörü Şirketlerine İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler Tablosu	24
Tablo 4.5: Gıda ve İçecek Sektörü Şirketlerine İlişkin Korelasyon Analizi Tablosu	25
Tablo 4.6: Gıda ve İçecek Sektörü Şirketlerine İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Tablosu	25
Tablo 4.7: Kimya, Petrol ve Plastik Sektörü Şirketlerine İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler Tablosu	27
Tablo 4.8: Kimya, Petrol ve Plastik Sektörü Şirketlerine İlişkin Korelasyon Analizi Tablosu	28
Tablo 4.9: Kimya, Petrol ve Plastik Sektörü Şirketlerine İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Tablosu	28
Tablo 4.10: Madencilik Sektörü Şirketlerine İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler Tablosu	30
Tablo 4.11: Madencilik Sektörü Şirketlerine İlişkin Korelasyon Analizi Tablosu	30
Tablo 4.12: Madencilik Sektörü Şirketlerine İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Tablosu	31
Tablo 4.13: Ana Metal Sektörü Şirketlerine İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler Tablosu	33
Tablo 4.14: Ana Metal Sektörü Şirketlerine İlişkin Korelasyon Analizi Tablosu	33
Tablo 4.15: Ana Metal Sektörü Şirketlerine İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Tablosu	34
Tablo 4.16: Metal Eşya ve Makina Sektörü Şirketlerine İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler Tablosu	36
Tablo 4.17: Metal Eşya ve Makina Sektörü Şirketlerine İlişkin Korelasyon Analizi Tablosu	36
Tablo 4.18: Metal Eşya ve Makina Sektörü Şirketlerine İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Tablosu	37
Tablo 4.19: Orman, Kağıt ve Basım Sektörü Şirketlerine İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler Tablosu	39
Tablo 4.20: Orman, Kağıt ve Basım Sektörü Şirketlerine İlişkin Korelasyon Analizi Tablosu	39
Tablo 4.21: Orman, Kağıt ve Basım Sektörü Şirketlerine İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Tablosu	40
Tablo 4.22: Çimento ve Beton (Taş ve Toprak) Sektörü Şirketlerine İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler Tablosu	42
Tablo 4.23: Çimento ve Beton (Taş ve Toprak) Sektörü Şirketlerine İlişkin Korelasyon Analizi Tablosu	42
Tablo 4.24: Çimento ve Beton (Taş ve Toprak) Sektörü Şirketlerine İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Tablosu	43
Tablo 4.25: Tekstil ve Deri Sektörü Şirketlerine İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler Tablosu	44

Tablo 4.26: Tekstil ve Deri Sektörü Şirketlerine İlişkin Korelasyon Analizi Tablosu	45
Tablo 4.27: Tekstil ve Deri Sektörü Şirketlerine İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Tablosu	45
Tablo 5.1: Analiz Sonuçları Genel Gösterim Tablosu	50

1. GİRİŞ

Şirket kar amacı güden kuruluş demektir. Şirketler sürekli olarak çok fazla kar elde etmek amacıyla yüksek tutarlarda yatırımlar yapmaktadırlar. Karlılık amacını etkileyen değişkenlerin ne olduğunu tespit etmek hep çok önemli olmuştur (Dinçer vd., 2019; Dinçer ve Yüksel, 2018). Günümüzdeki rekabetçi piyasa ortamında, şirketlerin başarısında çalışanlar çok büyük bir önem arz etmektedir. Dolayısıyla, çalışanların bulunduğu işletmelerden memnun olmasının sağlanması şirketler için elzem hale gelmiştir. Memnuniyet seviyesi yüksek olan çalışanlar, işlerine daha bağlı olma eğilimi göstermekte ve bu durum şirket içinde daha etkin bir iş birliği ve daha ileri seviye bir iş verimiyle sonuçlanabilmektedir (Chi ve Gürsoy, 2009). Bununla birlikte, memnun çalışanlar genellikle çalıştıkları kurumun dışında da pozitif bir algı yaratabilmekte ve işveren markasının güçlenmesine katkı sağlayabilmektedir; bu da yetenekli işgücünün kuruma ilgi duymasını ve mevcuttaki çalışanların elde tutulmasında çok büyük bir avantaj oluşturabilmektedir (Sağır, 2016).

Çalışanları memnun etmenin en büyük araçlarından bir tanesi hiç şüphesiz ki şirketler tarafından çalışanlara sağlanan faydalardır. Türkiye Muhasebe Standartlarına (TMS) göre çalışanlara sağlanan faydalar ifadesi insan kaynağı tarafından sağlanan hizmetlere karşılık olarak firmalar tarafından sunulan her türlü imkan olarak nitelendirilmektedir.¹ Bu imkanlar arasında kısa vadeli olarak belirtilen maaşlar, sigorta yardımları ve çeşitli ücret ödemelerinin yanı sıra uzun vadeli olarak belirtilen kıdem tazminatları, emeklilik sonrasında sağlanacak olan sağlık yardımları gibi unsurlar yer almaktadır. Bu unsurların çalışanların memnuniyetini ve dolayısıyla da şirketlerin uğruna var oldukları kar elde etme amacını etkileme potansiyeline sahip faktörler olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. İşte bu nedenle çalışanlara sağlanan faydalar ve şirket karlılığı arasındaki ilişkinin yakinen incelenmesi, şirketlerin bu fayda unsurlarına olan bakış açılarını geliştirecek ve şirketlerin etkinliklerini ve verimliliklerini pozitif olarak etkilemek için aksiyon almalarına yardımcı bulunacaktır.

¹ Tanımlar kısmında detaylı olarak ifade edilmiştir.

1.1. Çalışmanın Amacı

Literatür havuzunda yer alan eserler incelendiğinde, ödüllerin daha fazla çıktıya teşvik ettiğini belirten Lazear (2000), çalışanlar açısından maddi kazanımların manevi kazanımlardan daha önemli olduğunu vurgulayan Gerhart vd. (1995), bilişsel motivasyon Steers vd. (2004) ve beklentilerin Vroom (1964) ödül ve davranışlar arasındaki süreci nasıl etkilediğine değinen Lawler (1981), çalışanlara sağlanan faydaların bağlılığı Akhtar (2014) nasıl etkilediğine yer veren, maaş faktörünün Bahadır ve Yardımcı (2022) şirketlerin karlılığını ne yönlü etkilediğini gözler önüne seren ve performans ve ücret yönetimini konu alan Bajpai ve Sharma (2011) vb. birçok eser yer almaktadır. Eserlerden bir kısmı Türkiye özelinde diğer bir kısmı ise yurt dışı kapsamlı olarak ele alınmıştır. Literatürde öne çıkan ve incelenen çalışmaların çoğunlukla üst yöneticileri, hizmet sektöründe faaliyet gösteren firmalarda yer alan beyaz yakalı çalışanları ve çalışanlara sağlanan faydaların maaş, ücret ya da ikramiye gibi çok küçük bir kısmını kapsadığı görülmektedir. Türkiye’de yer alan çoğu büyük şirket ve KOBİ üretim tabanlı faaliyet göstermekte ve bünyesindeki çalışanların çoğunluğunu mavi yakalı iş gücü oluşturmaktadır (Erdayı, 2012). Ayrıca, Türkiye’deki üretim şirketleri özelinde bütüncül ve sektörel biçimde çalışanlara sağlanan kısa ve uzun vadeli faydaların bir bütün olarak karlılığı nasıl etkilediğini inceleyen bir esere rastlanılmamıştır. Dolayısıyla, böyle bir esere gereksinim duyulmaktadır. Bu kapsamda, çalışmanın nihai amacı, Türkiye’de bulunan üretim şirketlerinde hem toplu olarak hem de sektörel olarak çalışanlara sağlanan kısa ve uzun vadeli faydaların şirket karlılığına anlamlı bir etkisinin olup olmadığını gözlemlemektir. Bu amaç ile aşağıda yer alan sorulara yanıt aranacaktır:

1. Türk üretim şirketlerinde çalışanlara sağlanan kısa vadeli toplam faydaların kısa vadeli toplam yükümlülöklere oranının net kar marjı üzerinde anlamlı bir etkisi bulunuyor mu?
 - 1.a. Gıda ve içecek sektörü şirketlerinde çalışanlara sağlanan kısa vadeli toplam faydaların kısa vadeli toplam yükümlölöklere oranının net kar marjı üzerinde anlamlı bir etkisi bulunuyor mu?
 - 1.b. Kimya, petrol ve plastik sektörü şirketlerinde çalışanlara sağlanan kısa vadeli toplam faydaların kısa vadeli toplam yükümlölöklere oranının net kar marjı üzerinde anlamlı bir etkisi bulunuyor mu?

- 1.c. Madencilik sektörü şirketlerinde çalışanlara sağlanan kısa vadeli toplam faydaların kısa vadeli toplam yükümlülüklerle oranının net kar marjı üzerinde anlamlı bir etkisi bulunuyor mu?
- 1.d. Ana metal sektörü şirketlerinde çalışanlara sağlanan kısa vadeli toplam faydaların kısa vadeli toplam yükümlülüklerle oranının net kar marjı üzerinde anlamlı bir etkisi bulunuyor mu?
- 1.e. Metal eşya ve makina sektörü şirketlerinde çalışanlara sağlanan kısa vadeli toplam faydaların kısa vadeli toplam yükümlülüklerle oranının net kar marjı üzerinde anlamlı bir etkisi bulunuyor mu?
- 1.f. Orman, kağıt ve basım sektörü şirketlerinde çalışanlara sağlanan kısa vadeli toplam faydaların kısa vadeli toplam yükümlülüklerle oranının net kar marjı üzerinde anlamlı bir etkisi bulunuyor mu?
- 1.g. Çimento ve beton (taş ve toprak) sektörü şirketlerinde çalışanlara sağlanan kısa vadeli toplam faydaların kısa vadeli toplam yükümlülüklerle oranının net kar marjı üzerinde anlamlı bir etkisi bulunuyor mu?
- 1.h. Tekstil ve deri sektörü şirketlerinde çalışanlara sağlanan kısa vadeli toplam faydaların kısa vadeli toplam yükümlülüklerle oranının net kar marjı üzerinde anlamlı bir etkisi bulunuyor mu?
2. Türk üretim şirketlerinde çalışanlara sağlanan uzun vadeli toplam faydaların uzun vadeli toplam yükümlülüklerle oranının net kar marjı üzerinde pozitif yönlü ve anlamlı bir etkisi bulunuyor mu?
 - 2.a. Gıda ve içecek sektörü şirketlerinde çalışanlara sağlanan uzun vadeli toplam faydaların uzun vadeli toplam yükümlülüklerle oranının net kar marjı üzerinde anlamlı bir etkisi bulunuyor mu?
 - 2.b. Kimya, petrol ve plastik sektörü şirketlerinde çalışanlara sağlanan uzun vadeli toplam faydaların uzun vadeli toplam yükümlülüklerle oranının net kar marjı üzerinde anlamlı bir etkisi bulunuyor mu?
 - 2.c. Madencilik sektörü şirketlerinde çalışanlara sağlanan uzun vadeli toplam faydaların uzun vadeli toplam yükümlülüklerle oranının net kar marjı üzerinde anlamlı bir etkisi bulunuyor mu?
 - 2.d. Ana metal sektörü şirketlerinde çalışanlara sağlanan uzun vadeli toplam faydaların uzun vadeli toplam yükümlülüklerle oranının net kar marjı üzerinde anlamlı bir etkisi bulunuyor mu?

- 2.e. Metal eşya ve makina sektörü şirketlerinde çalışanlara sağlanan uzun vadeli toplam faydaların uzun vadeli toplam yükümlülüklerle oranının net kar marjı üzerinde anlamlı bir etkisi bulunuyor mu?
- 2.f. Orman, kağıt ve basım sektörü şirketlerinde çalışanlara sağlanan uzun vadeli toplam faydaların uzun vadeli toplam yükümlülüklerle oranının net kar marjı üzerinde anlamlı bir etkisi bulunuyor mu?
- 2.g. Çimento ve beton (taş ve toprak) sektörü şirketlerinde çalışanlara sağlanan uzun vadeli toplam faydaların uzun vadeli toplam yükümlülüklerle oranının net kar marjı üzerinde anlamlı bir etkisi bulunuyor mu?
- 2.h. Tekstil ve deri sektörü şirketlerinde çalışanlara sağlanan uzun vadeli toplam faydaların uzun vadeli toplam yükümlülüklerle oranının net kar marjı üzerinde anlamlı bir etkisi bulunuyor mu?

1.2. Çalışmanın Önemi

Türkiye’de ve yurt dışında ortaya çıkarılan eserlerde pek çok araştırmacı tarafından çalışanlara sağlanan çeşitli faydaların şirket karlılığına olan etkileri gözlemlenip çıktılar literatüre konulmuştur. Bu eserler çok daha yakinen ele alındığında ise bu araştırmaları yapan kişilerin çalışanlara sağlanan faydalar arasından maaş ve ücretlendirme kısmına çok daha fazla odaklandığı görülmüştür. Ayrıca, Türkiye’de yer alan üretim şirketleri özelinde çalışanlara sağlanan kısa ve uzun vadeli faydaların karlılığa olan etkisini ön plana alan herhangi bir eser olduğu gözlemlenememiştir.

Şirketler çok daha fazla verim sağlayıp kar elde edebilmek adına kısıtlı kaynaklarını daha verimli tüketmek için çalışanlara sağlanan faydaları sadece maaştan ve ücretlendirmeden ibaret değil bir bütün olarak gözlemlemek durumundadır. Bu çalışmada, çalışanlara sağlanan faydalar, kısa ve uzun vadeli olmak üzere iki ana kalem ile, sadece maaş ya da ücretlendirme gibi tek bir gösterge üzerinden değil, kapsayıcı ve bütün unsurları bu iki ana kalemin bünyesinde barındıracak bir şekilde hem toplu olarak hem de sektörel olarak ele alınacaktır. Bu yapılırken karlılık göstergesi olarak net kar marjı kullanılacak ve regresyon analizi yönteminden faydalanılarak aralarındaki ilişki yakından gözlemlenecektir. Dolayısıyla, bu yöntemle ortaya çıkarılacak bir gözlem ülkemizde yer alan üretim şirketleri için çok daha etkili çıktılar sağlamakta yardımcı olacaktır. Yapılacak çalışmanın sonucunda elde edilecek

olan bulgular, işletmelerin verimlilik ve etkinliklerini olumlu bir biçimde etkilemek için ilgili karar organlarına yol gösterecek ve destekte bulunacaktır.

1.3. Varsayımlar

Bu çalışmada aşağıdaki varsayımlara yer verilmiştir.

1. Araştırma bilgisi edinilen şirketlerin tamamından elde edilen veri hiç şüphesiz doğru kabul edilmiştir.
2. Araştırma için belirlenen Türk şirketlerinin bütün Türk üretim şirketlerini temsil ettiği kabul edilmiştir.
3. BIST Sınai Endeksi'ni oluşturan endekslerin (BIST Gıda, İçecek, BIST Kimya, Petrol, Plastik, BIST Madencilik, BIST Metal Ana, BIST Metal Eşya, Makina, BIST Orman, Kağıt, Basım, BIST Taş, Toprak, BIST Tekstil, Deri, Diğer) incelendiği bölümlerde belirlenmiş olan şirketlerin o endekse ait bütün firmaları temsil ettiği kabul edilmiştir.
4. Araştırma bilgisi edinilen şirketlerde çalışan kimselerin ayırım yapılmaksızın özdeş olduğu kabul edilmiştir.

Şirketlerin verilerinin kaynağı Kamuyu Aydınlatma Platformu (KAP)'ndan alınan yıllık finansal raporlardır ve raporlarda yer alan ilgili bilgilerin doğruluğu varsayılmıştır.

1.4. Sınırlılıklar

Bu çalışmanın sınırlılıklarına aşağıda yer verilmiştir.

1. Araştırma 2013-2022 yılları arasını içerecek biçimde 10 senenin verilerinden elde edilecek çıktıları içermektedir.
2. Araştırma BIST Sınai Endeksi içerisinde yer alan şirketlerden sadece 10 yıllık verilerinin tamamına erişilebilen şirketleri içermektedir.
3. BIST Sınai Endeksi'nde yer alan şirketler içerisinde hiçbir sınıfa yerleştirilmemiş olan firmalar Diğer olarak sınıflandırılmış ve bunlar BIST Sınai endeksinin toplu olarak analiz edildiği bölüm dışındaki endeks bazlı analiz bölümlerine dahil edilmemiştir.

4. Son 10 yıl içerisinde Türkiye pek çok kriz gördüğü için bu krizlerin etkileri çalışma içerisinde yer almak durumundadır.
5. Genel raporlama yönetmeliği ve şirketlerin kendi raporlama politikası değiştiği için bazı yıllara ait çalışanlara sağlanan faydaların bazı kalemlerine ulaşılammıştır.
6. Bazı şirketler 2013-2022 yılları arasında isim değiştirmişlerdir. Bu çalışmada şirketlerin resmi olarak güncel isimleri kullanılmıştır.

1.5. Çalışmanın Sonuçları

Çalışma neticesinde ulaşılan sonuçlara göre; Türk üretim şirketlerinde sektör ayırmaksızın çalışanlara sağlanan kısa ve uzun vadeli faydaların vadelerine göre yükümlülükler oranının net kar marjı üzerinde pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı bir etkiye sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Bu sonuçlar, metal eşya ve makina ve orman, kağıt ve basım sektörlerinde de aynı şekilde elde edilmiştir. Bununla birlikte, gıda ve içecek, madencilik, ve ana metal sektörlerinde, karlılık üzerinde çalışanlara sağlanan kısa vadeli faydaların anlamlı bir etkisi olmasa da çalışanlara sağlanan uzun vadeli faydaların anlamlı ve pozitif bir etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir. Kimya, petrol ve plastik ve çimento ve beton (taş ve toprak) sektörlerine ilişkin analiz sonuçlarında ise, karlılık üzerinde çalışanlara sağlanan kısa ve uzun vadeli faydaların anlamlı bir etkisinin olmadığı saptanmıştır. Ayrıca, tekstil ve deri sektörüne ilişkin elde edilen analiz sonuçları, karlılık üzerinde çalışanlara sağlanan uzun vadeli faydaların anlamlı bir etkisi olmasa da çalışanlara sağlanan kısa vadeli faydaların anlamlı ve pozitif bir etkiye sahip olduğunu göstermiştir.

1.6. Çalışmanın Bölümleri

Gerçekleştirilen bu tez çalışması ilk bölüm olan giriş bölümüne ek olarak dört bölümlle birlikte toplamda beş bölümden meydana gelmektedir. Konuya genel hatlarıyla bir girişin gerçekleştirildiği, araştırma sorularının, çalışmanın amacının, öneminin, varsayımlarının, sınırlılıklarının ve yönteminin kısaca aktarıldığı birinci bölümü takiben ikinci bölümde çalışma ile ilgili literatür taraması sonuçlarına yer verilmiştir. Çalışmanın yöntemi ise araştırma modelinin, veri toplama işleminin, örneklem tasarımının ve veri analizinin nasıl gerçekleştirildiğinin detayları verilerek üçüncü

bölümde paylaşılmıştır. Dördüncü bölümde ise, hem toplu hem de sektörel olarak gerçekleştirilen analizler neticesinde elde edilen araştırma bulgularına yer verilmiştir. Beşinci ve son bölüm olan sonuç ve tartışma bölümünde ise, çalışmanın genel bir değerlendirmesi gerçekleştirilmiş, gelecekte yapılacak olan çalışmalar için önemli olabilecek bazı yazar notları paylaşılmış ve çalışma nihai hale getirilmiştir.

2. LİTERATÜR TARAMASI

Çalışan faydalarına ilişkin teorilerin en önemlilerinden birisi, ödüllerin daha fazla çıktıya teşvik ettiği önermesidir (Lazear, 2000). Ödüller; maaş, bonus ve çeşitli yan hakların Gerhart vd. (1995) yanı sıra, övgü, zam veya terfilere ilişkin garantiler ya da tanınırlık Baker vd. (1988) gibi soyut ve somut olmak üzere birçok biçimde bulunabilmektedir. Biçimsel olarak birçok değişkenliğe rağmen, literatürdeki çalışmaların çoğunluğu maddi olan ödüller ve maddi olmayan ödüllerin ikame edilebilirliğine odaklanmaktadır (Baker vd., 1988). Bunun sebebi maddi tazminatın hem çalışanlar hem de işverenler açısından öneminin fazla olmasıdır (Gerhart vd., 1995).

Pekiştirme teorisine göre Thorndike (1911), insanların bir ödüle vermiş oldukları tepkilerin gelecekte de tekrarlanabileceği kabul edilmektedir (Gerhart vd., 1995). Çünkü verilecek olan kararlar çoğunlukla geçmiş davranışlarla ilişki olan ödüllere etkilenebilmektedir (Steers vd., 2004). Başka bir ifadeyle, insanlar olumlu şekilde ödüllendirilmelerini sağlayan geçmişteki davranışlarını tekrarlarlarken olumsuz sonuçlar doğuran davranışlarından uzaklaşacaklardır. Bu kalıplar yüksek çalışan performansının ardından önemli bir maddi ödülün gelecekte daha yüksek firma performansına sebep olacağını ortaya koymaktadır.

Benzer olarak, bilişsel motivasyon teorilerine dayanan Steers vd. (2004), beklenti teorisi Vroom (1964), organizasyonlardaki ödüller ve davranışlar arasındaki süreç odaklanmaktadır. Motivasyonun gözlemlenebilen bireysel çabalara sebebiyet verdiğini açıklamaktadır (Lawler, 1981). Beklenti teorisine göre bireyler daha yüksek performansa, istenilen ödülleri ve ardından daha da değerli ödülleri elde etmelerini sağlayacak motivasyonel bir gücü temel alan eylemlerde bulunmaktadır. Davranışın hangi şekilde başlatıldığını, sürdürüldüğünü ya da sonlandırıldığını açıklayan bir kaynak dağıtım süreci motivasyon teorisidir (Payne ve Pritchard, 2003). Bu süreçte meydana gelen olaylar ilerde bireysel motivasyonlar ve beklentileri (algıları) etkileyen bilgiler sağlar ve bu da bir iç döngü oluşturur (Lawler, 1981). Bu çerçevede, algılanan sonuç insanları motive edecek öneme sahipse bireyler belirli bir biçimde davranmaya yönelirler (Latham ve Pinder, 2005). Bu durum, fayda etkisinin kişisel motivasyon üzerindeki etkisine göre farklılık sergileyebileceğini ifade etmektedir (Gerhart vd., 1995). Dolayısıyla, geçmişte gerçekleşen üstün çalışan performansı yeterli bir düzeyde

telafi edilmemişse, çalışanlar kendilerini daha az motive halde hissedebilir ve bu da gelecekteki çabalarını azaltmalarına yol açabilir (Lawler ve Porter, 1968).

Bütün bunlarla birlikte, hakkaniyet teorisi Adams (1963) sosyal alışveriş kavramını temel edinmekte Levine (1993) ve kişisel motivasyonlar ile işteki davranışların organizasyonun algılanan adaletinden nasıl etkilendiğini açıklamaktadır (Steers vd., 2004). Hakkaniyet teorisi faydaları referans alınan diğer bireylerle kıyaslamalı şekilde ele almakta ve çalışanların kişisel katkı düzeylerine uygun şekilde dağıtımsal adalet beklediklerini vurgulamaktadır (Adams, 1965; Levine, 1993). Mesela, çalışanlar kendilerine adil davranılmadığını algıarlarsa, çıktılarını (eforlarını) azaltabilmekte ya da işten tamamen kopabilmektedirler (Henne ve Locke, 1986; Levine, 1993).

Ayrıca, Nobel Ekonomi Ödülü sahibi Amerikalı ekonomist Theodore W. Schultz, insan sermayesine yapılan yatırımın önemini öne çıkaran bir demecinde şunları dile getirmiştir: "Yoksul insanların refah seviyelerinin iyileşmesi, mekân, enerji ve tarım arazilerinden ziyade nüfus kalitesi ve bilgi düzeyi gibi belirleyici faktörlere bağlıdır. Nüfus kalitesi ve bilgi düzeyi ise insan sermayesine yapılan uygun yatırımlar neticesinde daha da iyi hale getirilebilir." (Bontis, 1998). Schultz'un vurguladığı insan sermayesi, günümüz işletmeleri ve yöneticileri için de kritik bir öneme sahiptir. Çünkü günümüz ekonomisi, eski modellerden yeni ekonomik modellere geçiş yapmaktadır ve bu süreçte bilgi, önemli bir üretim faktörüne dönüşmüştür. Bilginin bu denli önem kazanması, bilginin hızlı bir şekilde işlenmesi ve yaratıcı çözümler bulunması gereken yeteneklerin geliştirilmesi gerekliliği ortaya çıkarmıştır. Bu durum ise, yalnızca insan sermayesine yönelik gerçekleştirilen yatırımlarla mümkün olabilmektedir. (Çam, 2016)

Kısaca, faydalar ile ilgili başlıca teoriler, faydaların motivasyonel etkisini öne çıkarmakta ve kişisel performansın daha yüksek ödüllerle karşılık bulması halinde, bunun gelecek dönemlerdeki davranışlara pozitif yönlü olarak etki edeceğini ve en sonunda da daha yüksek performansa sebep olarak dolaylı bir biçimde finansal göstergelere olumlu olarak tesir edeceğini vurgulamaktadır. Buna ek olarak, insan sermayesine yapılan yatırımların, insanlar tarafından bilginin hızlı bir şekilde işlenip yaratıcı çözümlerin geliştirilmesine olanak tanıdığı için üretim faaliyetlerini olumlu olarak etkileyeceğini ve yine aynı şekilde en nihayetinde işletmelerin finansallarına olumlu etki edeceğini belirtmektedir.

Bu çerçevede, süregelen çalışmalara bakıldığında çalışanlara sağlanan faydaların şirketlerin karlılığına, finansal performanslarına ve verimliliğine yapmış olduğu etkiler

ve benzeri konular tartışılmaktadır. Yapılan çalışmalar, yorumlar ve değerlendirmeler incelendiğinde, çalışanlara sağlanan faydalar yüksek olduğu zaman karlılığın pozitif olarak değiştiği örnekler literatürde yer almaktadır. Aynı zamanda, çalışanlara sağlanan faydalar ve şirket karlılığı arasında herhangi bir anlamlı ilişkinin bulunmadığını gösteren çalışmalar da literatür havuzunda yer almaktadır. Bununla birlikte, çalışanlara sağlanan faydalar ve şirket karlılığı arasında negatif bir ilişkinin bulunduğunu ya da çalışanlara sağlanan faydaların yükselmesi durumunda karlılığın bundan olumsuz etkileneceğini belirten çalışmalar da araştırmacılar tarafından literatüre kazandırılmıştır.

2.1. Çalışanlara Sağlanan Faydalar ile Şirket Karlılığı Arasındaki İlişkinin Pozitif Olduğunu Belirten Çalışmalar

Amerika Birleşik Devletleri'nde faaliyet gösteren ticari bankaların finansal performansları ile üst düzey yöneticilere sağlanan faydalar arasındaki ilişkiye yönelik araştırmalarda bulunan Akhigbe vd. (1997), yönetim ücretlendirmesi ve finansal performans arasındaki ilişkiyi regresyon analizi yöntemi ile incelemiş ve aralarında güçlü ve pozitif bir ilişki olduğunu tespit etmiştir.

Bilgisayar ve elektronik sektöründe finansal performans ve üst düzey yöneticilere yapılan ödemeler arasındaki ilişki konusunda çalışma gerçekleştiren Attaway (2000), en üst düzey yöneticilere yapılan ödemeleri yıl içerisinde gerçekleştirilen ödenen toplam maaşlar ve ikramiyeler olarak ele almış ve bununla özkaynak karlılığı arasındaki ilişkiyi regresyon analizi yöntemi ile inceleyerek zayıf ve pozitif yönlü bir ilişki tespit etmiştir.

Amerika Birleşik Devletleri'nde faaliyet gösteren yatırım bankalarının üst düzey yöneticilere sağlanan faydaları ile finansal performansları arasındaki ilişkiye yönelik çalışmalar gerçekleştiren Joyce (2001), üst düzey yönetici ücretleri ve aktif karlılığı arasındaki ilişkiyi regresyon analizi yöntemi ile incelemiş ve aralarında zayıf ve pozitif bir ilişki olduğunu tespit etmiştir.

Kore'de yer alan şirketlerdeki üst düzey yöneticilere sağlanan faydalar ve şirket performansı arasındaki ilişkiye yönelik çalışmalar gerçekleştiren Kato ve Lee (2004), kurumsal şirketlerde yönetici ücretleri ile şirket performansı arasında anlamlı bir ilişki tespit etmişlerdir.

Üst düzey yöneticilere yapılan ödemeler ve firma değeri arasındaki ilişki konusunda çalışma gerçekleştiren Lilling (2006), 16211 gözlemden yararlandığı çalışmasında firma değerini piyasa değeri ve satışlar olarak ele almış ve bununla üst düzey yöneticilere verilen ücretler arasındaki ilişkiyi regresyon analizi yöntemi ile inceleyerek pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı sonuçlar elde etmiştir.

Üç ve dört yıldızlı otellerdeki çalışan memnuniyeti ve müşteri memnuniyeti arasındaki ilişkiyi incelemeye yönelik gerçekleştirilen çalışmada Chi ve Gürsoy, (2009), çalışan memnuniyeti ve finansal performans arasındaki ilişkiyi de yapısal eşitlik modellemesi yöntemiyle incelemiş ve çalışan memnuniyetinin finansal performansa doğrudan bir etkisinin bulunmaması da müşteri memnuniyetinin aracılık ettiği dolaylı bir ilişkinin olduğunu ortaya çıkarmıştır.

Borsada işlem gören Türk şirketleri için üst düzey yöneticilere sağlanan faydalar ve finansal performans arasındaki ilişkiye yönelik çalışmalara imza atan Aygün, İç ve Karacaer (2010), üst düzey yönetici ücretleri ve finansal performans arasındaki ilişkiyi korelasyon ve regresyon analizi yöntemi ile incelemiş ve aralarında pozitif bir ilişki olduğunu tespit etmiştir.

Çin’de yer alan şirketlerdeki işten ayrılma sonrasındaki çalışanlara sağlanan faydalar ve şirket finansal performansı arasındaki ilişkiye yönelik çalışma gerçekleştiren Lin, Yao ve Zhao (2014), çalışanlara işten ayrılma sonrasında sağlanan uzun vadeli faydalar ve şirketlerin finansal performansı arasındaki ilişkiyi faktör analizi yöntemiyle inceleyerek aralarında anlamlı bir ilişki olduğunu tespit etmiştir.

Nijerya’da bulunan çeşitli şirketlerdeki çalışanlara sağlanan faydalar ile şirketlerin finansal performansı arasındaki ilişkiye yönelik gerçekleştirilen çalışmada Alpheaus, Ilhendinihu ve Omodero (2016), regresyon analizi yöntemini kullanarak çalışanlara sağlanan faydalar maliyetinin şirketlerin karlılığına anlamlı ve pozitif etki ettiğini tespit etmiştir.

Çin’de faaliyet gösteren turizm şirketleri için çalışan ücretleri ve şirket finansal performansına ilişkin çalışmalar gerçekleştiren Gu ve Hong (2017), çalışanlara verilen ücretler ile turizm sektöründe faaliyet gösteren şirketlerin finansal performanslarını regresyon analizi yöntemi ile incelemiş ve aralarında pozitif bir ilişki bulunduğunu tespit etmiştir.

Nijerya’da yer alan bankalara yönelik çalışan ücretlendirmesi ve çalışan performansı arasındaki ilişki konusunda gerçekleştirilen çalışmada Fubara (2019), anketlerle elde edilen verileri regresyon analizi yardımıyla incelemiş ve çalışan ücretlendirmesinin

alışan performansı üzerinde anlamlı bir etkisinin olduğunu çalışan performansının ise şirketin finansal performansına pozitif bir şekilde etki ettiğini belirtmiştir.

Güney Afrika Cumhuriyeti'nde faaliyet gösteren ve borsada işlem gören bankalar için st düzey yöneticilere sağlanan faydalar ve banka performansı arasındaki ilişkiye yönelik çalışmalar gerçekleştiren Deysel ve Kruger (2019), st düzey yönetici ücretleri ve banka finansal performansı arasındaki ilişkiyi gözlemlemek için korelasyon analizi yöntemini kullanmış ve aralarında pozitif bir ilişki olduğunu belirtmiştir.

Nijerya'da yer alan bir iletişim şirketine yönelik çalışan cretlendirmesi ve çalışan performansı arasındaki ilişki konusunda gerçekleştirilen çalışmada Balogun vd. (2020), anketlerle elde edilen verileri regresyon analizi yardımıyla incelemiş ve çalışan cretlendirmesi ile çalışan performansı arasında anlamlı bir ilişkinin olduğunu çalışan performansının ise şirketin finansal performansı ile anlamlı bir ilişkiye sahip olduğunu belirtmiştir.

Nijerya'da yer alan imalat sektörü şirketlerine yönelik çalışan cretlendirmesi ve şirket performansı arasındaki ilişki konusunda gerçekleştirilen çalışmada Craig vd. (2020), finansal raporlardan elde edilen verileri regresyon analizi yardımıyla incelemiş ve çalışan maaşları ve işten ayrılma sonrasında çalışanlara sağlanan uzun vadeli faydalar ile imalat şirketlerinin vergi sonrası karı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olduğunu tespit etmiştir.

Nijerya'da yer alan şişeleme şirketlerine yönelik çalışan cretlendirmesi ve şirket finansal performansı arasındaki ilişki konusunda gerçekleştirilen çalışmada Onyekwelu vd. (2020), anketlerle elde edilen verileri regresyon analizi yardımıyla incelemiş ve çalışan maaşlarının çalışan performansı üzerinde anlamlı bir etkisinin olduğunu çalışan performansının ise şirketin finansal performansına pozitif bir şekilde etki ettiğini belirtmiştir.

Türk bankacılık sektöründe bankaların finansal performansı ile st düzey yöneticilere sağlanan faydalar arasındaki ilişki konusunda araştırma gerçekleştiren Bahadır ve Yardımcı (2022), banka aktif karlılığı ve st düzey yönetici ücretleri arasındaki ilişkiyi panel veri analizi yöntemi ile incelemiş ve aralarında pozitif yönlü bir ilişki bulunduğunu tespit etmiştir.

Türkiye'de bulunan halka açık holding ve yatırım şirketlerinin kilit yöneticilerine ödedikleri ücretler ve net karlılıkları arasındaki ilişkiye yönelik araştırma gerçekleştiren Ataman ve Hurşitoğlu (2023), kilit pozisyonundaki yöneticilere ödenen

Ücretler ve şirketlerin net karlılıkları arasındaki ilişkiyi korelasyon analizi yöntemiyle inceleyerek pozitif ve oldukça güçlü bir korelasyon olduğunu saptamışlardır.

2.2. Çalışanlara Sağlanan Faydalar ile  irket Karlılığı Arasında Anlamlı İlişki Bulunmadı ını Belirten  alı malar

Bulgaristan’da yer alan şirketlerdeki yöneticilere sağlanan faydalar ve  irket karlılığı arasındaki ilişkiye yönelik analizler gerçekleştiren Jones ve Kato (1996), yönetici  creti ile  irket karlılığı arasındaki ilişkiyi panel veri analizi yöntemi ile incelemiş ve bunlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığını tespit etmiştir. Bu çalışmanın ardından aynı ilişkiyi tekrar gözlemlemek isteyen Jones ve Kato (1998), yeni bir araştırma ger ekle tirmi  ve daha önce elde edilmiş sonuçlara benzer sonuçlara ula mı lardır.

Amerika Birleşik Devletleri’nde faaliyet gösteren yatırım bankalarının üst düzey yöneticilere sağlanan faydaları ile finansal performansları arasındaki ilişkiye yönelik çalışmalar gerçekleştiren Joyce (2001),  st düzey yönetici ücretleri ve  zkynak karlılığı arasındaki ilişkiyi regresyon analizi yöntemi ile incelemiş ve bunlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığını tespit etmiştir.

İsveç ve Norveç borsalarında işlem gören şirketlerdeki  irket yöneticilerine sağlanan faydalar ile  irket performansı arasındaki ilişkiye yönelik çalışmalar gerçekleştiren Nielsen ve Rand y (2002),  irket performansı ve yönetici maaşı arasındaki ilişkiyi regresyon analizi yöntemi ile incelemiş ve aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edememiştir.

Amerika Birleşik Devletleri’nde faaliyet gösteren ticari bankaların finansal performansları ile üst yönetime sağlanan faydalar arasındaki ilişkiye yönelik çalışmalar yürüten Yu ve Zhang (2004),  st yönetime sağlanan faydaları ikramiye ve maaş toplamı olarak incelemiş; üst yönetime sağlanan faydalar ve finansal performans arasındaki ilişkiyi korelasyon analizi ile incelemiş ve aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığını bulgulamı tır.

Kore’de yer alan şirketlerdeki üst düzey yöneticilere sağlanan faydalar ve  irket performansı arasındaki ilişkiye yönelik çalışmalar gerçekleştiren Kato ve Lee (2004), aile  irketlerinde yönetici ücretleri ile  irket performansı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptayamamı lardır.

Pakistan’da bulunan ve borsada işlem gören bankalardaki üst yönetime sağlanan faydalar ile banka finansal performansı arasındaki ilişkiyi incelemeye yönelik araştırmalar gerçekleştiren Athar vd. (2012), üst düzey yöneticilere sağlanan faydalar ile banka finansal performans ölçütleri arasındaki ilişkiyi regresyon analizi ile incelemiş ve aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığını belirtmişlerdir. Nijerya’da faaliyet gösteren ticari bankalardaki üst düzey yöneticilere sağlanan faydalar ve banka performansı arasındaki ilişkiyi gözlemlemeye yönelik gerçekleştirilen çalışmada Abubakar ve Yusuf (2014), yönetici ücretleri ve banka finansal performansı arasındaki ilişkiyi regresyon analizi yöntemi ile incelemiş ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmadığını tespit etmiştir.

Filipinler’de yer alan ve borsada işlem gören bankalardaki üst düzey yönetime sağlanan faydalar ile banka finansal performansı arasındaki ilişkiyi gözlemlemeye yönelik gerçekleştirilen çalışmada Dimaano vd. (2015), üst düzey yönetici ücretleri ile banka finansal performansı (aktif karlılığı, özkaynak karlılığı vb.) arasındaki ilişkiyi korelasyon analizi ile incelemiş ve aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmadığı sonucuna varmıştır.

Bosna Hersek’te bulunan 100 hizmet sektörü şirketinde çeşitli etmenler ile şirketlerin finansal performansı arasındaki ilişkiye yönelik gerçekleştirilen çalışmada Kuzmanovic, Tesic, Tomic ve Tomic (2018), anketlerle elde edilen verileri çeşitli istatistiksel yöntemleri (Kolmogorov-Smirnovljev istatistiği, yol analizi, A.M.O.S istatistik yazılımı ve lavaan yazılımı) kullanarak analiz ederek çalışanlara sağlanan faydalar maliyetinin şirketlerin karlılığına istatistiksel olarak anlamlı bir etkisinin olmadığını tespit etmiştir.

Türk bankacılık sektöründe finansal performans ile üst düzey yöneticilere sağlanan faydalar arasındaki ilişki konusunda araştırma gerçekleştiren Bahadır ve Yardımcı (2022), özkaynak karlılığı ve üst düzey yönetici ücretleri arasındaki ilişkiyi panel veri analizi yöntemi ile incelemiş ve üst düzey yöneticilere sağlanan faydalar ile özkaynak karlılığı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit etmemiştir.

2.3. Çalışanlara Sağlanan Faydalar ile Şirket Karlılığı Arasındaki İlişkinin Negatif Olduğunu Belirten Çalışmalar

Bankalardaki karlılığı etkileyen çeşitli etmenlere yönelik gerçekleştirilen çalışmada Demirgüç, Huizinga ve Kunt (1998), personele sağlanan faydalar ve karlılık

göstergeleeri arasındaki ilişkiyi de regresyon analizi yöntemi ile incelemiş ve aralarındaki ilişkinin negatif olduğunu tespit etmiştir.

Avrupa’da yer alan bankalardaki karlılığı etkileyen çeşitli etmenler konusunda gerçekleştirilen çalışmada Abreu ve Mendes (2001), istihdam ve banka aktif karlılığı arasındaki ilişkiyi de regresyon analizi yöntemi ile incelemiş ve aralarındaki ilişkinin negatif olduğunu saptamıştır.

Şirketlerdeki üst düzey yönetime sağlanan faydalar ile finansal performans arasındaki ilişkiyi gözlemlemeye yönelik gerçekleştirilen araştırmada Mintz ve Nourayi (2008), üst düzey yöneticilere ödenen ücretler ile şirket finansal performansı arasındaki ilişkiyi regresyon analizi ile incelemiş ve aralarında negatif bir ilişki olduğu sonucuna varmıştır.

Restoran endüstrisinde çalışanlara sağlanan faydalar ve firma performansı arasındaki ilişkiye yönelik gerçekleştirilen çalışmada Jang ve Kim (2020), çalışanlara yapılan ödemeler ve şirket karlılığı arasındaki ilişkiyi regresyon analizi yöntemi ile incelemiş ve yapılan ödemelerin şirket karlılığına doğrudan olumsuz etki ettiğini tespit etmiştir.

3. YÖNTEM

Çalışanın bu bölümünde araştırma modelinin oluşturulması, veri toplama, örneklem tasarımı ve veri analizi konuları hakkında bilgi verilecektir.

3.1. Araştırma Modelinin Oluşturulması

Nicel olan araştırma yöntemlerinin içerisinde yer alan ve deneysel olmayan tasarımlar içerisinde bulunan nedensel araştırma tasarımı, araştırma modeli olarak kullanılacaktır. Bu yöntemle göre iki bağımsız değişkenin bir bağımlı değişken ile ilişkisi incelenecektir. Bu çalışmada ise, iki bağımsız değişken aynı yıllara ait olacak olan çalışanlara sağlanan kısa vadeli toplam faydaların kısa vadeli toplam yükümlülüklerle oranı ve çalışanlara sağlanan uzun vadeli toplam faydaların uzun vadeli toplam yükümlülüklerle oranıdır. Bağımlı değişken ise yine aynı yıla ait olan toplam dönem karının toplam hasılatı oranı yani net kar marjıdır. Dolayısıyla, belirtilen değişkenlerden yola çıkarak bu kapsamda, çalışmanın araştırma hipotezleri aşağıdaki şekildedir:

1. H1: Türk üretim şirketlerinde çalışanlara sağlanan kısa vadeli toplam faydaların kısa vadeli toplam yükümlülüklerle oranının net kar marjı üzerinde pozitif yönlü ve anlamlı bir etkisi bulunmaktadır.
 - a. H1a: Gıda ve içecek sektörü şirketlerinde çalışanlara sağlanan kısa vadeli toplam faydaların kısa vadeli toplam yükümlülüklerle oranının net kar marjı üzerinde pozitif yönlü ve anlamlı bir etkisi bulunmaktadır.
 - b. H1b: Kimya, petrol ve plastik sektörü şirketlerinde çalışanlara sağlanan kısa vadeli toplam faydaların kısa vadeli toplam yükümlülüklerle oranının net kar marjı üzerinde pozitif yönlü ve anlamlı bir etkisi bulunmaktadır.
 - c. H1c: Madencilik sektörü şirketlerinde çalışanlara sağlanan kısa vadeli toplam faydaların kısa vadeli toplam yükümlülüklerle oranının net kar marjı üzerinde pozitif yönlü ve anlamlı bir etkisi bulunmaktadır.
 - d. H1d: Ana metal sektörü şirketlerinde çalışanlara sağlanan kısa vadeli toplam faydaların kısa vadeli toplam yükümlülüklerle oranının net kar marjı üzerinde pozitif yönlü ve anlamlı bir etkisi bulunmaktadır.

- e. H1e: Metal eşya ve makina sektörü şirketlerinde çalışanlara sağlanan kısa vadeli toplam faydaların kısa vadeli toplam yükümlülüklerle oranının net kar marjı üzerinde pozitif yönlü ve anlamlı bir etkisi bulunmaktadır.
 - f. H1f: Orman, kağıt ve basım sektörü şirketlerinde çalışanlara sağlanan kısa vadeli toplam faydaların kısa vadeli toplam yükümlülüklerle oranının net kar marjı üzerinde pozitif yönlü ve anlamlı bir etkisi bulunmaktadır.
 - g. H1g: Çimento ve beton (taş ve toprak) sektörü şirketlerinde çalışanlara sağlanan kısa vadeli toplam faydaların kısa vadeli toplam yükümlülüklerle oranının net kar marjı üzerinde pozitif yönlü ve anlamlı bir etkisi bulunmaktadır.
 - h. H1h: Tekstil ve deri sektörü şirketlerinde çalışanlara sağlanan kısa vadeli toplam faydaların kısa vadeli toplam yükümlülüklerle oranının net kar marjı üzerinde pozitif yönlü ve anlamlı bir etkisi bulunmaktadır.
2. H2: Türk üretim şirketlerinde çalışanlara sağlanan uzun vadeli toplam faydaların uzun vadeli toplam yükümlülüklerle oranının net kar marjı üzerinde pozitif yönlü ve anlamlı bir etkisi bulunmaktadır.
- a. H2a: Gıda ve içecek sektörü şirketlerinde çalışanlara sağlanan uzun vadeli toplam faydaların uzun vadeli toplam yükümlülüklerle oranının net kar marjı üzerinde pozitif yönlü ve anlamlı bir etkisi bulunmaktadır.
 - b. H2b: Kimya, petrol ve plastik sektörü şirketlerinde çalışanlara sağlanan uzun vadeli toplam faydaların uzun vadeli toplam yükümlülüklerle oranının net kar marjı üzerinde pozitif yönlü ve anlamlı bir etkisi bulunmaktadır.
 - c. H2c: Madencilik sektörü şirketlerinde çalışanlara sağlanan uzun vadeli toplam faydaların uzun vadeli toplam yükümlülüklerle oranının net kar marjı üzerinde pozitif yönlü ve anlamlı bir etkisi bulunmaktadır.
 - d. H2d: Ana metal sektörü şirketlerinde çalışanlara sağlanan uzun vadeli toplam faydaların uzun vadeli toplam yükümlülüklerle oranının net kar marjı üzerinde pozitif yönlü ve anlamlı bir etkisi bulunmaktadır.
 - e. H2e: Metal eşya ve makina sektörü şirketlerinde çalışanlara sağlanan uzun vadeli toplam faydaların uzun vadeli toplam yükümlülüklerle

oranının net kar marjı üzerinde pozitif yönlü ve anlamlı bir etkisi bulunmaktadır.

- f. H2f: Orman, kağıt ve basım sektörü şirketlerinde çalışanlara sağlanan uzun vadeli toplam faydaların uzun vadeli toplam yükümlülüklerle oranının net kar marjı üzerinde pozitif yönlü ve anlamlı bir etkisi bulunmaktadır.
- g. H2g: Çimento ve beton (taş ve toprak) sektörü şirketlerinde çalışanlara sağlanan uzun vadeli toplam faydaların uzun vadeli toplam yükümlülüklerle oranının net kar marjı üzerinde pozitif yönlü ve anlamlı bir etkisi bulunmaktadır.
- h. H2h: Tekstil ve deri sektörü şirketlerinde çalışanlara sağlanan uzun vadeli toplam faydaların uzun vadeli toplam yükümlülüklerle oranının net kar marjı üzerinde pozitif yönlü ve anlamlı bir etkisi bulunmaktadır.

3.2. Veri Toplama

Bu çalışma için veriler, BIST Sınai Endeksi'ni meydana getiren endeksler içerisinde yer alan, üretim tabanlı faaliyet gösteren ve 15.03.2024 tarihi itibarı ile sayısı 219 adet olan Türk şirketinin Kamuyu Aydınlatma Platformu'nda paylaştığı 2013-2022 yılları arasındaki 10 yıla ait yıllık finansal raporlardan temin edilecektir.

3.3. Örneklem Tasarımı

Türk üretim şirketlerini sektörel olarak ayırmaksızın bir bütün olarak temsil etmek üzere örneklem olarak yukarıda da bahsi geçtiği üzere BIST Sınai Endeksi içerisinde yer alan ve 2013-2022 yılları arasındaki 10 yıla ait verileri elde edilebilen Türk şirketleri kullanılacaktır. Ayrıca, sektörel bazlı gerçekleştirilecek olan analizlerde, BIST Sınai Endeksi'ni meydana getiren endeksler (BIST Gıda, İçecek, BIST Kimya, Petrol, Plastik, BIST Madencilik, BIST Metal Ana, BIST Metal Eşya, Makina, BIST Orman, Kağıt, Basım, BIST Taş, Toprak, BIST Tekstil, Deri, Diğer) içerisinde yer alan şirketler bulundukları sektörlerin örneklemeleri olarak çalışmada yer alacaktır.

3.4. Veri Analizi

BIST Sınai Endeksi içerisinde yer alan ve 2013-2022 yılları arasındaki 10 yıla ait verileri elde edilebilen Türk şirketlerinin, yıllara göre ele alınacak ve incelenecek olan üç değişkeni bulunmaktadır. Bunlardan ikisi bağımsız değişken olarak ele alınacak olan çalışanlara sağlanan kısa vadeli toplam faydaların kısa vadeli toplam yükümlülüklerle oranı ve çalışanlara sağlanan uzun vadeli toplam faydaların uzun vadeli toplam yükümlülüklerle oranıdır; diğeri ise bağımlı değişken olarak ele alınacak olan toplam dönem karının toplam hasılatı oranı yani net kar marjıdır. Bağımsız değişkenlerin çalışanlara sağlanan kısa vadeli toplam faydaların kısa vadeli toplam yükümlülüklerle oranı ve çalışanlara sağlanan uzun vadeli toplam faydaların uzun vadeli toplam yükümlülüklerle oranı olarak belirlenmesinin sebebi, şirketlerin Kamuyu Aydınlatma Platformu'nda paylaşılan resmi finansal raporlarında, çalışanlara sağlanan toplam kısa ve uzun vadeli faydaların toplam uzun ve kısa vadeli yükümlülükler içerisinde yer alan bir kalem olmasıdır. Bu oranların yükselmesi çalışanlara sağlanan faydaların kısa ve uzun vadeli olarak arttığını bu oranların düşmesi ise tam aksini ifade etmektedir. Ayrıca, çalışanlara sağlanan faydaları vadelerine göre incelemek kısa ve uzun vadeli olarak etkilerini görmeye olanak tanıyacaktır. Dolayısıyla, bağımsız değişkenleri bu şekilde ifade etmek daha makul bir zemin oluşturarak şirketlerin bu açıdan kıyaslanabilmesini sağlayacaktır. Bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki ilişki tespiti ise regresyon analizi yöntemi ile yapılacaktır.

Kamuyu Aydınlatma Platformu'ndan elde edilen 2013-2022 yılları 10 yıllık şirket verileri hem net kar marjı hem de çalışanlara sağlanan kısa vadeli toplam faydaların kısa vadeli toplam yükümlülüklerle oranı ve çalışanlara sağlanan uzun vadeli toplam faydaların uzun vadeli toplam yükümlülüklerle oranı olarak SPSS programına girilerek analiz bu program ile yapılacaktır.

SPSS programından elde edilen analiz sonuçlarına göre çalışanlara sağlanan kısa vadeli toplam faydaların kısa vadeli toplam yükümlülüklerle oranı ve çalışanlara sağlanan uzun vadeli toplam faydaların uzun vadeli toplam yükümlülüklerle oranı ve net kar marjı olmak üzere iki bağımsız ve bir bağımlı değişken arasındaki ilişkinin varlığı ve ilişki varsa ilişkinin özellikleri tespit edilecektir.

4. BULGULAR

Sermaye Piyasası Kurulu'na sunulan yıllık finansal tablolardan elde edilen 2013-2022 dönemini kapsayan ve erişilebilen 10 yıla ait veriler, hem BIST Sınai Endeksi'nde yer alan bütün şirketleri içerecek şekilde toplu olarak hem de BIST Sınai Endeksi'ni oluşturan BIST Gıda, İçecek, BIST Kimya, Petrol, Plastik, BIST Madencilik, BIST Metal Ana, BIST Metal Eşya, Makina, BIST Orman, Kağıt, Basım, BIST Taş, Toprak ve BIST Tekstil, Deri endekslerinde yer alan şirketlerin temsil ettiği sektörler özelinde bu bölümde analiz edilmiş ve yorumlanmıştır.

4.1. Toplu İnceleme

Sermaye Piyasası Kurulu'na sunulan yıllık finansal tablolardan elde edilen 2013-2022 dönemini kapsayan ve erişilebilen 10 yıla ait veriler ışığında, BIST Sınai Endeksi'ni oluşturan Türk üretim şirketlerini bir bütün olarak kapsayacak şekilde çalışanlara sağlanan kısa vadeli toplam faydaların kısa vadeli toplam yükümlülüklerle oranı ve çalışanlara sağlanan uzun vadeli toplam faydaların uzun vadeli toplam yükümlülüklerle oranı olmak üzere iki bağımsız değişken ve net kar marjı olmak üzere tek bağımlı değişkene ait regresyon analiz sonuçlarını içeren tabloya ve bunlar yardımıyla bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki ilişkinin yorumlanmasına bu bölümde yer verilmiştir. BIST Sınai Endeksi'nde yer alan şirketler sektör ayırmaksızın bir bütün olarak Türk üretim şirketlerini temsil etmektedir.

Ek-E'de de görülebileceği üzere, 2013-2022 periyoduna ait 10 yıllık verilerine erişilebilen ve dolayısıyla, Türk üretim şirketlerini bir bütün olarak temsil eden 134 adet şirket bulunmaktadır. Aşağıda yer alan tablolarda Türk üretim şirketlerini sektör farkı gözetmeden bir bütün olarak temsil eden 134 şirkete ait analiz sonuçlarına yer verilmektedir.

Tablo 4.1: Türk Üretim Şirketlerine İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler Tablosu

	Ortalama	Standart Sapma	N
Net Kar Marjı	0,070	0,161	1340
ÇSKVTFKVTYO ²	0,030	0,027	1340
ÇSUVTFUVTYO ³	0,265	0,305	1340

Tablo 4.2: Türk Üretim Şirketlerine İlişkin Korelasyon Analizi Tablosu

		Net Kar Marjı	ÇSKVTFKVTYO	ÇSUVTFUVTYO
Pearson Correlation	Net Kar Marjı	1,000	0,237	0,122
	ÇSKVTFKVTYO	0,237	1,000	0,266
	ÇSUVTFUVTYO	0,122	0,266	1,000
Sig. (1-tailed)	Net Kar Marjı		0,000	0,000
	ÇSKVTFKVTYO	0,000		0,000
	ÇSUVTFUVTYO	0,000	0,000	
N	Net Kar Marjı	1340	1340	1340
	ÇSKVTFKVTYO	1340	1340	1340
	ÇSUVTFUVTYO	1340	1340	1340

² ÇSKVTFKVTYO: Çalışanlara sağlanan kısa vadeli toplam faydaların kısa vadeli toplam yükümlülüklerle oranı

³ ÇSUVTFUVTYO: Çalışanlara sağlanan uzun vadeli toplam faydaların uzun vadeli toplam yükümlülüklerle oranı

Tablo 4.3: Türk Üretim Şirketlerine İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Tablosu

	<i>B</i>	<i>SH</i>	β	<i>t</i>	<i>p</i>	<i>Alt Sınır</i>	<i>Üst Sınır</i>
Sabit	0,023	0,007		3,445	0,001	0,010	0,037
Çalışanlara Sağlanan Kısa Vadeli Toplam Faydaların Kısa Vadeli Toplam Yükümlülüklerle Oranı	1,294	0,161	0,221	8,025	0,000	0,977	1,610
Çalışanlara Sağlanan Uzun Vadeli Toplam Faydaların Uzun Vadeli Toplam Yükümlülüklerle Oranı	0,033	0,014	0,063	2,284	0,023	0,005	0,062

R=0,245; R²=0,060; F(2,1339)=42,721; p<0,01

B: Standardize Olmamış Beta; β : Standardize Beta; SH: Standart Hata

Tablo 4.3'te de yer aldığı üzere, modele ait ANOVA sonuçları incelendiğinde, öncelikle oluşturulan modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Başka bir deyişle, modelde yer alan iki bağımsız değişkenden en az birisinin net kar marjı üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu saptanmıştır (F(2,1339) = 42,721; p<0,01).

Türk üretim şirketlerine ait analiz sonuçları göz önünde bulundurulduğunda, çalışanlara sağlanan kısa vadeli toplam faydaların kısa vadeli toplam yükümlülüklerle oranı ile net kar marjı arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu ve bu ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir (β =0,221; t=8,025; p<0,01). Aynı şekilde, çalışanlara sağlanan uzun vadeli toplam faydaların uzun vadeli toplam yükümlülüklerle oranının da net kar marjını pozitif yönde ve istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde etkilediği görülmektedir (β =0,063; t=2,284; p<0,05).

Aynı zamanda, net kar marjındaki değişimin %6'sı çalışanlara sağlanan kısa vadeli toplam faydaların kısa vadeli toplam yükümlülüklerle oranı ve çalışanlara sağlanan

uzun vadeli toplam faydaların uzun vadeli toplam yükümlülüklerle oranı tarafından açıklanabilmektedir.

Modelin katsayıları incelendiğinde, çalışanlara sağlanan kısa vadeli toplam faydaların kısa vadeli toplam yükümlülüklerle oranı ve çalışanlara sağlanan uzun vadeli toplam faydaların uzun vadeli toplam yükümlülüklerle oranı ile net kar marjı arasında ilişki;

$$\text{Net Kar Marjı} = 0,023 + 1,294 \times \text{ÇSKVTFKVTYO} + 0,033 \times \text{ÇSUVTFUVTYO} \quad (4.7)$$

formülü ile açıklanabilmektedir. Başka bir deyişle, çalışanlara sağlanan kısa vadeli toplam faydaların kısa vadeli toplam yükümlülüklerle oranı 1 birim arttığında net kar marjı 1,294 birim, çalışanlara sağlanan uzun vadeli toplam faydaların uzun vadeli toplam yükümlülüklerle oranı 1 birim arttığında ise net kar marjı 0,033 birim artacaktır.

Bu çerçevede, araştırmanın H1 ve H2 hipotezlerine yönelik kısaca aşağıdaki neticelere ulaşılmıştır:

- Türk üretim şirketlerinde çalışanlara sağlanan kısa vadeli toplam faydaların kısa vadeli toplam yükümlülüklerle oranının net kar marjı üzerinde pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı bir etkiye sahip olduğu bulgulanmıştır. Dolayısıyla, elde edilen bu bulgular neticesinde çalışmada yer alan H1 hipotezinin desteklendiği sonucuna varılmıştır.
- Türk üretim şirketlerinde çalışanlara sağlanan uzun vadeli toplam faydaların uzun vadeli toplam yükümlülüklerle oranının net kar marjı üzerinde pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı bir etkiye sahip olduğu bulgulanmıştır. Dolayısıyla, elde edilen bu bulgular neticesinde çalışmada yer alan H2 hipotezinin desteklendiği sonucuna varılmıştır.

4.2. Sektör Bazlı İnceleme

Sermaye Piyasası Kurulu'na sunulan yıllık finansal tablolardan elde edilen 2013-2022 dönemini kapsayan ve erişilebilen 10 yıla ait verilerin, BIST Sınai Endeksi'ni oluşturan BIST Gıda, İçecek, BIST Kimya, Petrol, Plastik, BIST Madencilik, BIST Metal Ana, BIST Metal Eşya, Makina, BIST Orman, Kağıt, Basım, BIST Taş, Toprak ve BIST Tekstil, Deri endeksleri özelinde analiz ve yorumlarına bu bölümde yer verilmiştir. Bahsi geçen endekslerde yer alan şirketler sırasıyla; gıda ve içecek, kimya, petrol ve plastik, madencilik, ana metal, metal eşya ve makina, orman kağıt ve basım,

çimento ve beton (taş ve toprak) ve tekstil ve deri olmak üzere toplamda 8 ayrı üretim tabanlı sektörü temsil etmektedir.

4.2.1. Gıda ve İçecek Sektörü

BIST Sınai Endeksi bileşenlerinden birisi olan BIST Gıda, İçecek Endeksi'nin içerisinde bulunan Türk şirketlerine, yıllara göre o şirketlere ait çalışanlara sağlanan kısa vadeli toplam faydaların kısa vadeli toplam yükümlülüklerle oranı ve çalışanlara sağlanan uzun vadeli toplam faydaların uzun vadeli toplam yükümlülüklerle oranı olmak üzere iki bağımsız değişken ve net kar marjı olmak üzere tek bağımlı değişkene ait regresyon analiz sonuçlarını içeren tabloya ve bunlar yardımıyla bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki ilişkinin yorumlanmasına bu bölümde yer verilmiştir.

Ek-E'de de görülebileceği üzere, 2013-2022 periyoduna ait 10 yıllık verilerine erişilebilen ve dolayısıyla, gıda ve içecek sektörünü temsil eden 20 adet Türk üretim şirketi bulunmaktadır. Aşağıda yer alan tablolarda gıda ve içecek sektörünü temsil eden 20 üretim şirketine ait analiz sonuçlarına yer verilmektedir.

Tablo 4.4: Gıda ve İçecek Sektörü Şirketlerine İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler Tablosu

	Ortalama	Standart Sapma	N
Net Kar Marjı	0,030	0,114	200
ÇSKVTFKVTYO	0,022	0,020	200
ÇSUVTFUVTYO	0,158	0,213	200

Tablo 4.5: Gıda ve İçecek Sektörü Şirketlerine İlişkin Korelasyon Analizi Tablosu

		Net Kar Marjı	ÇSKVTFKVTYO	ÇSUVTUFUVTYO
Pearson Correlation	Net Kar Marjı	1,000	0,037	0,290
	ÇSKVTFKVTYO	0,037	1,000	-0,029
	ÇSUVTUFUVTYO	0,290	-0,029	1,000
Sig. (1-tailed)	Net Kar Marjı		0,302	0,000
	ÇSKVTFKVTYO	0,302		0,342
	ÇSUVTUFUVTYO	0,000	0,342	
N	Net Kar Marjı	200	200	200
	ÇSKVTFKVTYO	200	200	200
	ÇSUVTUFUVTYO	200	200	200

Tablo 4.6: Gıda ve İçecek Sektörü Şirketlerine İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Tablosu

	<i>B</i>	<i>SH</i>	β	<i>t</i>	<i>p</i>	<i>Alt Sınır</i>	<i>Üst Sınır</i>
Sabit	-0,000074	0,013		-0,006	0,995	-0,026	0,026
Çalışanlara Sağlanan Kısa Vadeli Toplam Faydaların Kısa Vadeli Toplam Yükümlülüklerle Oranı	0,262	0,394	0,045	0,664	0,508	-0,516	1,039
Çalışanlara Sağlanan Uzun Vadeli Toplam Faydaların Uzun Vadeli Toplam Yükümlülüklerle Oranı	0,155	0,036	0,291	4,268	0,000	0,084	0,227

R=0,293; R²=0,086; F(2,199)=9,252; p<0,01

B: Standardize Olmamış Beta; β : Standardize Beta; SH: Standart Hata

Tablo 4.6’da da yer aldığı üzere, modele ait ANOVA sonuçları incelendiğinde, öncelikle oluşturulan modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir.

Başka bir deyişle, modelde yer alan iki bağımsız değişkenden en az birisinin net kar marjı üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu saptanmıştır ($F(2,199) = 9,252$; $p < 0,01$).

Gıda ve içecek sektörüne ait analiz sonuçları göz önünde bulundurulduğunda, çalışanlara sağlanan kısa vadeli toplam faydaların kısa vadeli toplam yükümlülüklerle oranı ile net kar marjı arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu ancak bu ilişkinin istatistiksel olarak anlamsız oluşu tespit edilmiştir ($\beta = 0,045$; $t = 0,664$; $p > 0,05$). Çalışanlara sağlanan uzun vadeli toplam faydaların uzun vadeli toplam yükümlülüklerle oranının ise net kar marjını pozitif yönde ve istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde etkilediği görülmektedir ($\beta = 0,291$; $t = 4,268$; $p < 0,01$).

Aynı zamanda, net kar marjındaki değişimin %8,6'sı çalışanlara sağlanan kısa vadeli toplam faydaların kısa vadeli toplam yükümlülüklerle oranı ve çalışanlara sağlanan uzun vadeli toplam faydaların uzun vadeli toplam yükümlülüklerle oranı tarafından açıklanabilmektedir.

Modelin katsayıları incelendiğinde, çalışanlara sağlanan uzun vadeli toplam faydaların uzun vadeli toplam yükümlülüklerle oranı ile net kar marjı arasında ilişki;

$$\text{Net Kar Marjı} = -0,000074 + 0,155 \times \text{ÇSUVTFUVTYO} \quad (4.1)$$

formülü ile açıklanabilmektedir. Başka bir deyişle, çalışanlara sağlanan uzun vadeli toplam faydaların uzun vadeli toplam yükümlülüklerle oranı 1 birim arttığında net kar marjı 0,155 birim artacaktır.

Bu çerçevede, araştırmanın H1a ve H2a hipotezlerine yönelik kısaca aşağıdaki neticelere ulaşılmıştır:

- Gıda ve içecek sektöründe faaliyet gösteren şirketler özelinde çalışanlara sağlanan kısa vadeli toplam faydaların kısa vadeli toplam yükümlülüklerle oranının net kar marjı üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkiye sahip olmadığı bulgulanmıştır. Dolayısıyla, elde edilen bu bulgular neticesinde çalışmada yer alan H1a hipotezinin desteklenmediği sonucuna varılmıştır.
- Gıda ve içecek sektöründe faaliyet gösteren şirketler özelinde çalışanlara sağlanan uzun vadeli toplam faydaların uzun vadeli toplam yükümlülüklerle oranının net kar marjı üzerinde pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı bir etkiye sahip olduğu bulgulanmıştır. Dolayısıyla, elde edilen bu bulgular

neticesinde çalışmada yer alan H2a hipotezinin desteklendiği sonucuna varılmıştır.

4.2.2. Kimya, Petrol ve Plastik Sektörü

BIST Sınai Endeksi bileşenlerinden birisi olan BIST Kimya, Petrol, Plastik Endeksi'nin içerisinde bulunan Türk şirketlerine, yıllara göre o şirketlere ait çalışanlara sağlanan kısa vadeli toplam faydaların kısa vadeli toplam yükümlülöklere oranı ve çalışanlara sağlanan uzun vadeli toplam faydaların uzun vadeli toplam yükümlölöklere oranı olmak üzere iki bağımsız değişken ve net kar marjı olmak üzere tek bağımlı değişkene ait regresyon analiz sonuçlarını içeren tabloya ve bunlar yardımıyla bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki ilişkinin yorumlanmasına bu bölümde yer verilmiştir.

Ek-E'de de görülebileceği üzere, 2013-2022 periyoduna ait 10 yıllık verilerine erişilebilen ve dolayısıyla, kimya, petrol ve plastik sektörünü temsil eden 26 adet Türk üretim şirketi bulunmaktadır. Aşağıda yer alan tablolarda kimya, petrol ve plastik sektörünü temsil eden 26 üretim şirketine ait analiz sonuçlarına yer verilmektedir.

Tablo 4.7: Kimya, Petrol ve Plastik Sektörü Şirketlerine İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler Tablosu

	Ortalama	Standart Sapma	N
Net Kar Marjı	0,089	0,112	260
ÇSKVTFKVTYO	0,030	0,037	260
ÇSUVTFUVTYO	0,254	0,303	260

Tablo 4.8: Kimya, Petrol ve Plastik Sektörü Şirketlerine İlişkin Korelasyon Analizi Tablosu

		Net Kar Marjı	ÇSKVTFKVTYO	ÇSUVTFUVTYO
Pearson Correlation	Net Kar Marjı	1,000	0,130	0,032
	ÇSKVTFKVTYO	0,130	1,000	0,269
	ÇSUVTFUVTYO	0,032	0,269	1,000
Sig. (1-tailed)	Net Kar Marjı		0,018	0,301
	ÇSKVTFKVTYO	0,018		0,000
	ÇSUVTFUVTYO	0,301	0,000	
N	Net Kar Marjı	260	260	260
	ÇSKVTFKVTYO	260	260	260
	ÇSUVTFUVTYO	260	260	260

Tablo 4.9: Kimya, Petrol ve Plastik Sektörü Şirketlerine İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Tablosu

	<i>B</i>	<i>SH</i>	β	<i>t</i>	<i>p</i>	<i>Alt Sınır</i>	<i>Üst Sınır</i>
Sabit	0,077	0,010		7,505	0,000	0,057	0,097
Çalışanlara Sağlanan Kısa Vadeli Toplam Faydaların Kısa Vadeli Toplam Yükümlülüklerle Oranı	0,399	0,196	0,131	2,035	0,043	0,013	0,786
Çalışanlara Sağlanan Uzun Vadeli Toplam Faydaların Uzun Vadeli Toplam Yükümlülüklerle Oranı	-0,001	0,024	-0,003	-0,041	0,967	-0,048	0,046

R=0,130; R²=0,017; F(2,259)=2,208; p>0,05

B: Standardize Olmamış Beta; β : Standardize Beta; SH: Standart Hata

Tablo 4.9’da da yer aldığı üzere, modele ait ANOVA sonuçları incelendiğinde, öncelikle oluşturulan modelin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir.

Başka bir deyişle, modelde yer alan her iki bağımsız değişkenin de net kar marjı üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olmadığı saptanmıştır ($F(2,259) = 2,259$; $p>0,05$).

Bu çerçevede, araştırmanın H1b ve H2b hipotezlerine yönelik kısaca aşağıdaki neticelere ulaşılmıştır:

- Kimya, petrol ve plastik sektöründe faaliyet gösteren şirketler özelinde çalışanlara sağlanan kısa vadeli toplam faydaların kısa vadeli toplam yükümlülüklerle oranının net kar marjı üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkiye sahip olmadığı bulgulanmıştır. Dolayısıyla, elde edilen bu bulgular neticesinde çalışmada yer alan H1b hipotezinin desteklenmediği sonucuna varılmıştır.
- Kimya, petrol ve plastik sektöründe faaliyet gösteren şirketler özelinde çalışanlara sağlanan uzun vadeli toplam faydaların uzun vadeli toplam yükümlülüklerle oranının net kar marjı üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkiye sahip olmadığı bulgulanmıştır. Dolayısıyla, elde edilen bu bulgular neticesinde çalışmada yer alan H2b hipotezinin desteklenmediği sonucuna varılmıştır.

4.2.3. Madencilik Sektörü

BIST Sınai Endeksi bileşenlerinden birisi olan BIST Madencilik Endeksi'nin içerisinde bulunan Türk şirketlerine, yıllara göre o şirketlere ait çalışanlara sağlanan kısa vadeli toplam faydaların kısa vadeli toplam yükümlülüklerle oranı ve çalışanlara sağlanan uzun vadeli toplam faydaların uzun vadeli toplam yükümlülüklerle oranı olmak üzere iki bağımsız değişken ve net kar marjı olmak üzere tek bağımlı değişkene ait regresyon analiz sonuçlarını içeren tabloya ve bunlar yardımıyla bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki ilişkinin yorumlanmasına bu bölümde yer verilmiştir.

Ek-E'de de görülebileceği üzere, 2013-2022 periyoduna ait 10 yıllık verilerine erişilebilen ve dolayısıyla, madencilik sektörünü temsil eden 3 adet Türk üretim şirketi bulunmaktadır. Aşağıda yer alan tablolarda madencilik sektörünü temsil eden 3 üretim şirketine ait analiz sonuçlarına yer verilmektedir.

Tablo 4.10: Madencilik Sektörü Şirketlerine İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler Tablosu

	Ortalama	Standart Sapma	N
Net Kar Marjı	0,503	0,180	30
ÇSKVTFKVTYO	0,062	0,015	30
ÇSUVTFUVTYO	0,131	0,059	30

Tablo 4.11: Madencilik Sektörü Şirketlerine İlişkin Korelasyon Analizi Tablosu

		Net Kar Marjı	ÇSKVTFKVTYO	ÇSUVTFUVTYO
Pearson Correlation	Net Kar Marjı	1,000	0,270	0,509
	ÇSKVTFKVTYO	0,270	1,000	0,520
	ÇSUVTFUVTYO	0,509	0,520	1,000
Sig. (1-tailed)	Net Kar Marjı		0,075	0,002
	ÇSKVTFKVTYO	0,075		0,002
	ÇSUVTFUVTYO	0,002	0,002	
N	Net Kar Marjı	30	30	30
	ÇSKVTFKVTYO	30	30	30
	ÇSUVTFUVTYO	30	30	30

Tablo 4.12: Madencilik Sektörü Şirketlerine İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Tablosu

	<i>B</i>	<i>SH</i>	β	<i>t</i>	<i>p</i>	<i>Alt Sınır</i>	<i>Üst Sınır</i>
Sabit	0,296	0,125		2,364	0,026	0,039	0,553
Çalışanlara Sağlanan Kısa Vadeli Toplam Faydaların Kısa Vadeli Toplam Yükümlülüklerle Oranı	0,083	2,303	0,007	0,036	0,972	-4,643	4,809
Çalışanlara Sağlanan Uzun Vadeli Toplam Faydaların Uzun Vadeli Toplam Yükümlülüklerle Oranı	1,543	0,591	0,506	2,609	0,015	0,330	2,756

R=0,509; R²=0,260; F(2,29)=4,733; p<0,05

B: Standardize Olmamış Beta; β : Standardize Beta; SH: Standart Hata

Tablo 4.12’de de yer aldığı üzere, modele ait ANOVA sonuçları incelendiğinde, öncelikle oluşturulan modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Başka bir deyişle, modelde yer alan iki bağımsız değişkenden en az birisinin net kar marjı üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu saptanmıştır (F(2,29) = 4,733; p<0,05).

Madencilik sektörüne ait analiz sonuçları göz önünde bulundurulduğunda, çalışanlara sağlanan kısa vadeli toplam faydaların kısa vadeli toplam yükümlülüklerle oranı ile net kar marjı arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu ancak bu ilişkinin istatistiksel olarak anlamsız olduğu tespit edilmiştir ($\beta=0,007$; $t=0,036$; $p>0,05$). Çalışanlara sağlanan uzun vadeli toplam faydaların uzun vadeli toplam yükümlülüklerle oranının ise net kar marjını pozitif yönde ve istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde etkilediği görülmektedir ($\beta=0,506$; $t=2,609$; $p<0,05$).

Aynı zamanda, net kar marjındaki değişimin %26’sı çalışanlara sağlanan kısa vadeli toplam faydaların kısa vadeli toplam yükümlülüklerle oranı ve çalışanlara sağlanan

uzun vadeli toplam faydaların uzun vadeli toplam yükümlülüklerle oranı tarafından açıklanabilmektedir.

Modelin katsayıları incelendiğinde, çalışanlara sağlanan uzun vadeli toplam faydaların uzun vadeli toplam yükümlülüklerle oranı ile net kar marjı arasında ilişki;

$$\text{Net Kar Marjı} = 0,296 + 1,543 \times \text{ÇSUVTFUVTYO} \quad (4.2)$$

formülü ile açıklanabilmektedir. Başka bir deyişle, çalışanlara sağlanan uzun vadeli toplam faydaların uzun vadeli toplam yükümlülüklerle oranı 1 birim arttığında net kar marjı 1,543 birim artacaktır.

Bu çerçevede, araştırmanın H1c ve H2c hipotezlerine yönelik kısaca aşağıdaki neticelere ulaşılmıştır:

- Madencilik sektöründe faaliyet gösteren şirketler özelinde çalışanlara sağlanan kısa vadeli toplam faydaların kısa vadeli toplam yükümlülüklerle oranının net kar marjı üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkiye sahip olmadığı bulgulanmıştır. Dolayısıyla, elde edilen bu bulgular neticesinde çalışmada yer alan H1c hipotezinin desteklenmediği sonucuna varılmıştır.
- Madencilik sektöründe faaliyet gösteren şirketler özelinde çalışanlara sağlanan uzun vadeli toplam faydaların uzun vadeli toplam yükümlülüklerle oranının net kar marjı üzerinde pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı bir etkiye sahip olduğu bulgulanmıştır. Dolayısıyla, elde edilen bu bulgular neticesinde çalışmada yer alan H2c hipotezinin desteklendiği sonucuna varılmıştır.

4.2.4. Ana Metal Sektörü

BIST Sınai Endeksi bileşenlerinden birisi olan BIST Metal Ana Endeksi'nin içerisinde bulunan Türk şirketlerine, yıllara göre o şirketlere ait çalışanlara sağlanan kısa vadeli toplam faydaların kısa vadeli toplam yükümlülüklerle oranı ve çalışanlara sağlanan uzun vadeli toplam faydaların uzun vadeli toplam yükümlülüklerle oranı olmak üzere iki bağımsız değişken ve net kar marjı olmak üzere tek bağımlı değişkene ait regresyon analiz sonuçlarını içeren tabloya ve bunlar yardımıyla bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki ilişkinin yorumlanmasına bu bölümde yer verilmiştir.

Ek-E’de de görülebileceği üzere, 2013-2022 periyoduna ait 10 yıllık verilerine erişilebilen ve dolayısıyla, ana metal sektörünü temsil eden 14 adet Türk üretim şirketi bulunmaktadır. Aşağıda yer alan tablolarda ana metal sektörünü temsil eden 14 üretim şirketine ait analiz sonuçlarına yer verilmektedir.

Tablo 4.13: Ana Metal Sektörü Şirketlerine İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler Tablosu

	Ortalama	Standart Sapma	N
Net Kar Marjı	0,048	0,135	140
ÇSKVTFKVTYO	0,025	0,023	140
ÇSUVTFUVTYO	0,303	0,306	140

Tablo 4.14: Ana Metal Sektörü Şirketlerine İlişkin Korelasyon Analizi Tablosu

		Net Kar Marjı	ÇSKVTFKVTYO	ÇSUVTFUVTYO
Pearson Correlation	Net Kar Marjı	1,000	0,179	0,288
	ÇSKVTFKVTYO	0,179	1,000	0,245
	ÇSUVTFUVTYO	0,288	0,245	1,000
Sig. (1-tailed)	Net Kar Marjı		0,017	0,000
	ÇSKVTFKVTYO	0,017		0,002
	ÇSUVTFUVTYO	0,000	0,002	
N	Net Kar Marjı	140	140	140
	ÇSKVTFKVTYO	140	140	140
	ÇSUVTFUVTYO	140	140	140

Tablo 4.15: Ana Metal Sektörü Şirketlerine İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Tablosu

	<i>B</i>	<i>SH</i>	β	<i>t</i>	<i>p</i>	<i>Alt Sınır</i>	<i>Üst Sınır</i>
Sabit	-0,004	0,018		-0,195	0,846	-0,040	0,033
Çalışanlara Sağlanan Kısa Vadeli Toplam Faydaların Kısa Vadeli Toplam Yükümlülüklerle Oranı	0,683	0,496	0,115	1,377	0,171	-0,298	1,665
Çalışanlara Sağlanan Uzun Vadeli Toplam Faydaların Uzun Vadeli Toplam Yükümlülüklerle Oranı	0,115	0,037	0,260	3,097	0,002	0,041	0,188

R=0,309; R²=0,095; F(2,139)=7,222; p<0,01

B: Standardize Olmamış Beta; β : Standardize Beta; SH: Standart Hata

Tablo 4.15'te de yer aldığı üzere, modele ait ANOVA sonuçları incelendiğinde, öncelikle oluşturulan modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Başka bir deyişle, modelde yer alan iki bağımsız değişkenden en az birisinin net kar marjı üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu saptanmıştır (F(2,139) = 7,222; p<0,01).

Ana metal sektörüne ait analiz sonuçları göz önünde bulundurulduğunda, çalışanlara sağlanan kısa vadeli toplam faydaların kısa vadeli toplam yükümlülüklerle oranı ile net kar marjı arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu ancak bu ilişkinin istatistiksel olarak anlamsız olduğu tespit edilmiştir ($\beta=0,115$; $t=1,377$; $p>0,05$). Çalışanlara sağlanan uzun vadeli toplam faydaların uzun vadeli toplam yükümlülüklerle oranının ise net kar marjını pozitif yönde ve istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde etkilediği görülmektedir ($\beta=0,260$; $t=3,097$; $p<0,01$).

Aynı zamanda, net kar marjındaki değişimin %9,5'i çalışanlara sağlanan kısa vadeli toplam faydaların kısa vadeli toplam yükümlülüklerle oranı ve çalışanlara sağlanan

uzun vadeli toplam faydaların uzun vadeli toplam yükümlülüklerle oranı tarafından açıklanabilmektedir.

Modelin katsayıları incelendiğinde, çalışanlara sağlanan uzun vadeli toplam faydaların uzun vadeli toplam yükümlülüklerle oranı ile net kar marjı arasında ilişki;

$$\text{Net Kar Marjı} = -0,004 + 0,115 \times \text{ÇSUVTFUVTYO} \quad (4.3)$$

formülü ile açıklanabilmektedir. Başka bir deyişle, çalışanlara sağlanan uzun vadeli toplam faydaların uzun vadeli toplam yükümlülüklerle oranı 1 birim arttığında net kar marjı 0,115 birim artacaktır.

Bu çerçevede, araştırmanın H1d ve H2d hipotezlerine yönelik kısaca aşağıdaki neticelere ulaşılmıştır:

- Ana metal sektöründe faaliyet gösteren şirketler özelinde çalışanlara sağlanan kısa vadeli toplam faydaların kısa vadeli toplam yükümlülüklerle oranının net kar marjı üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkiye sahip olmadığı bulgulanmıştır. Dolayısıyla, elde edilen bu bulgular neticesinde çalışmada yer alan H1d hipotezinin desteklenmediği sonucuna varılmıştır.
- Ana metal sektöründe faaliyet gösteren şirketler özelinde çalışanlara sağlanan uzun vadeli toplam faydaların uzun vadeli toplam yükümlülüklerle oranının net kar marjı üzerinde pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı bir etkiye sahip olduğu bulgulanmıştır. Dolayısıyla, elde edilen bu bulgular neticesinde çalışmada yer alan H2d hipotezinin desteklendiği sonucuna varılmıştır.

4.2.5. Metal Eşya ve Makina Sektörü

BIST Sınai Endeksi bileşenlerinden birisi olan BIST Metal Eşya, Makina Endeksi'nin içerisinde bulunan Türk şirketlerine, yıllara göre o şirketlere ait çalışanlara sağlanan kısa vadeli toplam faydaların kısa vadeli toplam yükümlülüklerle oranı ve çalışanlara sağlanan uzun vadeli toplam faydaların uzun vadeli toplam yükümlülüklerle oranı olmak üzere iki bağımsız değişken ve net kar marjı olmak üzere tek bağımlı değişkene ait regresyon analiz sonuçlarını içeren tabloya ve bunlar yardımıyla bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki ilişkinin yorumlanmasına bu bölümde yer verilmiştir.

Ek-E’de de görülebileceği üzere, 2013-2022 periyoduna ait 10 yıllık verilerine erişilebilen ve dolayısıyla, metal eşya ve makina sektörünü temsil eden 26 adet Türk üretim şirketi bulunmaktadır. Aşağıda yer alan tablolarda metal eşya ve makina sektörünü temsil eden 26 üretim şirketine ait analiz sonuçlarına yer verilmektedir.

Tablo 4.16: Metal Eşya ve Makina Sektörü Şirketlerine İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler Tablosu

	Ortalama	Standart Sapma	N
Net Kar Marjı	0,082	0,119	260
ÇSKVTFKVTYO	0,033	0,026	260
ÇSUVTFUVTYO	0,300	0,325	260

Tablo 4.17: Metal Eşya ve Makina Sektörü Şirketlerine İlişkin Korelasyon Analizi Tablosu

		Net Kar Marjı	ÇSKVTFKVTYO	ÇSUVTFUVTYO
Pearson Correlation	Net Kar Marjı	1,000	0,297	0,341
	ÇSKVTFKVTYO	0,297	1,000	0,456
	ÇSUVTFUVTYO	0,341	0,456	1,000
Sig. (1-tailed)	Net Kar Marjı		0,000	0,000
	ÇSKVTFKVTYO	0,000		0,000
	ÇSUVTFUVTYO	0,000	0,000	
N	Net Kar Marjı	260	260	260
	ÇSKVTFKVTYO	260	260	260
	ÇSUVTFUVTYO	260	260	260

Tablo 4.18: Metal Eşya ve Makina Sektörü Şirketlerine İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Tablosu

	<i>B</i>	<i>SH</i>	β	<i>t</i>	<i>p</i>	<i>Alt Sınır</i>	<i>Üst Sınır</i>
Sabit	0,026	0,011		2,302	0,022	0,004	0,049
Çalışanlara Sağlanan Kısa Vadeli Toplam Faydaların Kısa Vadeli Toplam Yükümlülüklerle Oranı	0,813	0,295	0,179	2,759	0,006	0,233	1,393
Çalışanlara Sağlanan Uzun Vadeli Toplam Faydaların Uzun Vadeli Toplam Yükümlülüklerle Oranı	0,095	0,024	0,259	3,985	0,000	0,048	0,142

R=0,376; R²=0,141; F(2,259)=21,159; p<0,01

B: Standardize Olmamış Beta; β : Standardize Beta; *SH*: Standart Hata

Tablo 4.18’de de yer aldığı üzere, modele ait ANOVA sonuçları incelendiğinde, öncelikle oluşturulan modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Başka bir deyişle, modelde yer alan iki bağımsız değişkenden en az birisinin net kar marjı üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu saptanmıştır (F(2,259) = 21,159; p<0,01).

Metal eşya ve makina sektörüne ait analiz sonuçları göz önünde bulundurulduğunda, çalışanlara sağlanan kısa vadeli toplam faydaların kısa vadeli toplam yükümlülüklerle oranı ile net kar marjı arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu ve bu ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir (β =0,179; t=2,759; p<0,01). Aynı şekilde, çalışanlara sağlanan uzun vadeli toplam faydaların uzun vadeli toplam yükümlülüklerle oranının da net kar marjını pozitif yönde ve istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde etkilediği görülmektedir (β =0,259; t=3,985; p<0,01).

Aynı zamanda, net kar marjındaki değişimin %14,1’i çalışanlara sağlanan kısa vadeli toplam faydaların kısa vadeli toplam yükümlülüklerle oranı ve çalışanlara sağlanan

uzun vadeli toplam faydaların uzun vadeli toplam yükümlülüklerle oranı tarafından açıklanabilmektedir.

Modelin katsayıları incelendiğinde, çalışanlara sağlanan kısa vadeli toplam faydaların kısa vadeli toplam yükümlülüklerle oranı ve çalışanlara sağlanan uzun vadeli toplam faydaların uzun vadeli toplam yükümlülüklerle oranı ile net kar marjı arasında ilişki;

$$\text{Net Kar Marjı} = 0,026 + 0,813 \times \text{ÇSKVTFKVTYO} + 0,095 \times \text{ÇSUVTUFUVTYO} \quad (4.4)$$

formülü ile açıklanabilmektedir. Başka bir deyişle, çalışanlara sağlanan kısa vadeli toplam faydaların kısa vadeli toplam yükümlülüklerle oranı 1 birim arttığında net kar marjı 0,813 birim, çalışanlara sağlanan uzun vadeli toplam faydaların uzun vadeli toplam yükümlülüklerle oranı 1 birim arttığında ise net kar marjı 0,095 birim artacaktır.

Bu çerçevede, araştırmanın H1e ve H2e hipotezlerine yönelik kısaca aşağıdaki neticelere ulaşılmıştır:

- Metal eşya ve makina sektöründe faaliyet gösteren şirketler özelinde çalışanlara sağlanan kısa vadeli toplam faydaların kısa vadeli toplam yükümlülüklerle oranının net kar marjı üzerinde pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı bir etkiye sahip olduğu bulgulanmıştır. Dolayısıyla, elde edilen bu bulgular neticesinde çalışmada yer alan H1e hipotezinin desteklendiği sonucuna varılmıştır.
- Metal eşya ve makina sektöründe faaliyet gösteren şirketler özelinde çalışanlara sağlanan uzun vadeli toplam faydaların uzun vadeli toplam yükümlülüklerle oranının net kar marjı üzerinde pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı bir etkiye sahip olduğu bulgulanmıştır. Dolayısıyla, elde edilen bu bulgular neticesinde çalışmada yer alan H2e hipotezinin desteklendiği sonucuna varılmıştır.

4.2.6. Orman, Kağıt ve Basım Sektörü

BIST Sınai Endeksi bileşenlerinden birisi olan BIST Orman, Kağıt, Basım Endeksi'nin içerisinde bulunan Türk şirketlerine, yıllara göre o şirketlere ait çalışanlara sağlanan kısa vadeli toplam faydaların kısa vadeli toplam yükümlülüklerle oranı ve çalışanlara sağlanan uzun vadeli toplam faydaların uzun vadeli toplam yükümlülüklerle oranı olmak üzere iki bağımsız değişken ve net kar marjı olmak üzere

tek bağımlı değişkene ait regresyon analiz sonuçlarını içeren tabloya ve bunlar yardımıyla bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki ilişkinin yorumlanmasına bu bölümde yer verilmiştir.

Ek-E’de de görülebileceği üzere, 2013-2022 periyoduna ait 10 yıllık verilerine erişilebilen ve dolayısıyla, orman, kağıt ve basım sektörünü temsil eden 11 adet Türk üretim şirketi bulunmaktadır. Aşağıda yer alan tablolarda orman, kağıt ve basım sektörünü temsil eden 11 üretim şirketine ait analiz sonuçlarına yer verilmektedir.

Tablo 4.19: Orman, Kağıt ve Basım Sektörü Şirketlerine İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler Tablosu

	Ortalama	Standart Sapma	N
Net Kar Marjı	0,038	0,115	110
ÇSKVTFKVTYO	0,029	0,022	110
ÇSUVTFUVTYO	0,335	0,341	110

Tablo 4.20: Orman, Kağıt ve Basım Sektörü Şirketlerine İlişkin Korelasyon Analizi Tablosu

		Net Kar Marjı	ÇSKVTFKVTYO	ÇSUVTFUVTYO
Pearson Correlation	Net Kar Marjı	1,000	0,339	0,395
	ÇSKVTFKVTYO	0,339	1,000	0,149
	ÇSUVTFUVTYO	0,395	0,149	1,000
Sig. (1-tailed)	Net Kar Marjı		0,000	0,000
	ÇSKVTFKVTYO	0,000		0,060
	ÇSUVTFUVTYO	0,000	0,060	
N	Net Kar Marjı	110	110	110
	ÇSKVTFKVTYO	110	110	110
	ÇSUVTFUVTYO	110	110	110

Tablo 4.21: Orman, Kağıt ve Basım Sektörü Şirketlerine İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Tablosu

	<i>B</i>	<i>SH</i>	β	<i>t</i>	<i>p</i>	<i>Alt Sınır</i>	<i>Üst Sınır</i>
Sabit	-0,044	0,018		-2,499	0,014	-0,079	-0,009
Çalışanlara Sağlanan Kısa Vadeli Toplam Faydaların Kısa Vadeli Toplam Yükümlülüklerle Oranı	1,489	0,443	0,287	3,358	0,001	0,610	2,368
Çalışanlara Sağlanan Uzun Vadeli Toplam Faydaların Uzun Vadeli Toplam Yükümlülüklerle Oranı	0,118	0,029	0,352	4,117	0,000	0,061	0,175

R=0,486; R²=0,236; F(2,109)=16,543; p<0,01

B: Standardize Olmamış Beta; β : Standardize Beta; SH: Standart Hata

Tablo 4.21’de de yer aldığı üzere, modele ait ANOVA sonuçları incelendiğinde, öncelikle oluşturulan modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Başka bir deyişle, modelde yer alan iki bağımsız değişkenden en az birisinin net kar marjı üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu saptanmıştır (F(2,109) = 16,543; p<0,01).

Orman, kağıt ve basım sektörüne ait analiz sonuçları göz önünde bulundurulduğunda, çalışanlara sağlanan kısa vadeli toplam faydaların kısa vadeli toplam yükümlülüklerle oranı ile net kar marjı arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu ve bu ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir (β =0,287; t=3,358; p<0,01). Aynı şekilde, çalışanlara sağlanan uzun vadeli toplam faydaların uzun vadeli toplam yükümlülüklerle oranının da net kar marjını pozitif yönde ve istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde etkilediği görülmektedir (β =0,352; t=4,117; p<0,01).

Aynı zamanda, net kar marjındaki değişimin %23,6’sı çalışanlara sağlanan kısa vadeli toplam faydaların kısa vadeli toplam yükümlülüklerle oranı ve çalışanlara sağlanan

uzun vadeli toplam faydaların uzun vadeli toplam yükümlülüklerle oranı tarafından açıklanabilmektedir.

Modelin katsayıları incelendiğinde, çalışanlara sağlanan kısa vadeli toplam faydaların kısa vadeli toplam yükümlülüklerle oranı ve çalışanlara sağlanan uzun vadeli toplam faydaların uzun vadeli toplam yükümlülüklerle oranı ile net kar marjı arasında ilişki;

$$\text{Net Kar Marjı} = -0,044 + 1,489 \times \text{ÇSKVTFKVTYO} + 0,118 \times \text{ÇSUVTFUVTYO} \quad (4.5)$$

formülü ile açıklanabilmektedir. Başka bir deyişle, çalışanlara sağlanan kısa vadeli toplam faydaların kısa vadeli toplam yükümlülüklerle oranı 1 birim arttığında net kar marjı 1,489 birim, çalışanlara sağlanan uzun vadeli toplam faydaların uzun vadeli toplam yükümlülüklerle oranı 1 birim arttığında ise net kar marjı 0,118 birim artacaktır.

Bu çerçevede, araştırmanın H1f ve H2f hipotezlerine yönelik kısaca aşağıdaki neticelere ulaşılmıştır:

- Orman, kağıt ve basım sektöründe faaliyet gösteren şirketler özelinde çalışanlara sağlanan kısa vadeli toplam faydaların kısa vadeli toplam yükümlülüklerle oranının net kar marjı üzerinde pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı bir etkiye sahip olduğu bulgulanmıştır. Dolayısıyla, elde edilen bu bulgular neticesinde çalışmada yer alan H1f hipotezinin desteklendiği sonucuna varılmıştır.
- Orman, kağıt ve basım sektöründe faaliyet gösteren şirketler özelinde çalışanlara sağlanan uzun vadeli toplam faydaların uzun vadeli toplam yükümlülüklerle oranının net kar marjı üzerinde pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı bir etkiye sahip olduğu bulgulanmıştır. Dolayısıyla, elde edilen bu bulgular neticesinde çalışmada yer alan H2f hipotezinin desteklendiği sonucuna varılmıştır.

4.2.7. Çimento ve Beton (Taş ve Toprak) Sektörü

BIST Sınai Endeksi bileşenlerinden birisi olan BIST Taş, Toprak Endeksi'nin içerisinde bulunan Türk şirketlerine, yıllara göre o şirketlere ait çalışanlara sağlanan kısa vadeli toplam faydaların kısa vadeli toplam yükümlülüklerle oranı ve çalışanlara sağlanan uzun vadeli toplam faydaların uzun vadeli toplam yükümlülüklerle oranı olmak üzere iki bağımsız değişken ve net kar marjı olmak üzere tek bağımlı değişkene

ait regresyon analiz sonuçlarını içeren tabloya ve bunlar yardımıyla bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki ilişkinin yorumlanmasına bu bölümde yer verilmiştir.

Ek-E’de de görülebileceği üzere, 2013-2022 periyoduna ait 10 yıllık verilerine erişilebilen ve dolayısıyla, çimento ve beton (taş ve toprak) sektörünü temsil eden 15 adet Türk üretim şirketi bulunmaktadır. Aşağıda yer alan tablolarda çimento ve beton (taş ve toprak) sektörünü temsil eden 15 üretim şirketine ait analiz sonuçlarına yer verilmektedir.

Tablo 4.22: Çimento ve Beton (Taş ve Toprak) Sektörü Şirketlerine İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler Tablosu

	Ortalama	Standart Sapma	N
Net Kar Marjı	0,035	0,246	150
ÇSKVTFKVTYO	0,030	0,028	150
ÇSUVTFUVTYO	0,379	0,339	150

Tablo 4.23: Çimento ve Beton (Taş ve Toprak) Sektörü Şirketlerine İlişkin Korelasyon Analizi Tablosu

		Net Kar Marjı	ÇSKVTFKVTYO	ÇSUVTFUVTYO
Pearson Correlation	Net Kar Marjı	1,000	0,135	0,090
	ÇSKVTFKVTYO	0,135	1,000	0,338
	ÇSUVTFUVTYO	0,090	0,338	1,000
Sig. (1-tailed)	Net Kar Marjı		0,050	0,138
	ÇSKVTFKVTYO	0,050		0,000
	ÇSUVTFUVTYO	0,138	0,000	
N	Net Kar Marjı	150	150	150
	ÇSKVTFKVTYO	150	150	150
	ÇSUVTFUVTYO	150	150	150

Tablo 4.24: Çimento ve Beton (Taş ve Toprak) Sektörü Şirketlerine İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Tablosu

	<i>B</i>	<i>SH</i>	β	<i>t</i>	<i>p</i>	<i>Alt Sınır</i>	<i>Üst Sınır</i>
Sabit	-0,010	0,034		-0,285	0,776	-0,076	0,057
Çalışanlara Sağlanan Kısa Vadeli Toplam Faydaların Kısa Vadeli Toplam Yükümlülüklerle Oranı	1,036	0,762	0,118	1,361	0,176	-0,469	2,541
Çalışanlara Sağlanan Uzun Vadeli Toplam Faydaların Uzun Vadeli Toplam Yükümlülüklerle Oranı	0,036	0,063	0,050	0,574	0,567	-0,088	0,160

R=0,143; R²=0,020; F(2,149)=1,529; p>0,05

B: Standardize Olmamış Beta; β : Standardize Beta; SH: Standart Hata

Tablo 4.24'te de yer aldığı üzere, modele ait ANOVA sonuçları incelendiğinde, öncelikle oluşturulan modelin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir. Başka bir deyişle, modelde yer alan her iki bağımsız değişkenin de net kar marjı üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olmadığı saptanmıştır (F(2,149) = 1,529; p>0,05).

Bu çerçevede, araştırmanın H1g ve H2g hipotezlerine yönelik kısaca aşağıdaki neticelere ulaşılmıştır:

- Çimento ve beton (taş ve toprak) sektöründe faaliyet gösteren şirketler özelinde çalışanlara sağlanan kısa vadeli toplam faydaların kısa vadeli toplam yükümlülüklerle oranının net kar marjı üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkiye sahip olmadığı bulgulanmıştır. Dolayısıyla, elde edilen bu bulgular neticesinde çalışmada yer alan H1g hipotezinin desteklenmediği sonucuna varılmıştır.
- Çimento ve beton (taş ve toprak) sektöründe faaliyet gösteren şirketler özelinde çalışanlara sağlanan uzun vadeli toplam faydaların uzun vadeli toplam yükümlülüklerle oranının net kar marjı üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkiye sahip olmadığı bulgulanmıştır. Dolayısıyla, elde edilen bu bulgular

neticesinde çalışmada yer alan H2g hipotezinin desteklenmediği sonucuna varılmıştır.

4.2.8. Tekstil ve Deri Sektörü

BIST Sınai Endeksi bileşenlerinden birisi olan BIST Tekstil, Deri Endeksi'nin içerisinde bulunan Türk şirketlerine, yıllara göre o şirketlere ait çalışanlara sağlanan kısa vadeli toplam faydaların kısa vadeli toplam yükümlülüklerle oranı ve çalışanlara sağlanan uzun vadeli toplam faydaların uzun vadeli toplam yükümlülüklerle oranı olmak üzere iki bağımsız değişken ve net kar marjı olmak üzere tek bağımlı değişkene ait regresyon analiz sonuçlarını içeren tabloya ve bunlar yardımıyla bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki ilişkinin yorumlanmasına bu bölümde yer verilmiştir.

Ek-E'de de görülebileceği üzere, 2013-2022 periyoduna ait 10 yıllık verilerine erişilebilen ve dolayısıyla, tekstil ve deri sektörünü temsil eden 17 adet Türk üretim şirketi bulunmaktadır. Aşağıda yer alan tablolarda tekstil ve deri sektörünü temsil eden 17 üretim şirketine ait analiz sonuçlarına yer verilmektedir.

Tablo 4.25: Tekstil ve Deri Sektörü Şirketlerine İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler Tablosu

	Ortalama	Standart Sapma	N
Net Kar Marjı	0,068	0,159	170
ÇSKVTFKVTYO	0,031	0,024	170
ÇSUVTFUVTYO	0,203	0,286	170

Tablo 4.26: Tekstil ve Deri Sektörü Şirketlerine İlişkin Korelasyon Analizi Tablosu

		Net Kar Marjı	ÇSKVTFKVTYO	ÇSUVTFUVTYO
Pearson Correlation	Net Kar Marjı	1,000	0,243	-0,025
	ÇSKVTFKVTYO	0,243	1,000	0,264
	ÇSUVTFUVTYO	-0,025	0,264	1,000
Sig. (1-tailed)	Net Kar Marjı		0,001	0,373
	ÇSKVTFKVTYO	0,001		0,000
	ÇSUVTFUVTYO	0,373	0,000	
N	Net Kar Marjı	170	170	170
	ÇSKVTFKVTYO	170	170	170
	ÇSUVTFUVTYO	170	170	170

Tablo 4.27: Tekstil ve Deri Sektörü Şirketlerine İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Tablosu

	<i>B</i>	<i>SH</i>	β	<i>t</i>	<i>p</i>	<i>Alt Sınır</i>	<i>Üst Sınır</i>
Sabit	0,024	0,020		1,223	0,223	-0,015	0,064
Çalışanlara Sağlanan Kısa Vadeli Toplam Faydaların Kısa Vadeli Toplam Yükümlülüklerle Oranı	1,767	0,511	0,268	3,456	0,001	0,758	2,776
Çalışanlara Sağlanan Uzun Vadeli Toplam Faydaların Uzun Vadeli Toplam Yükümlülüklerle Oranı	-0,053	0,043	-0,096	-1,234	0,219	-0,138	0,032

R=0,259; R²=0,067; F(2,169)=6,029; p<0,01

B: Standardize Olmamış Beta; β : Standardize Beta; SH: Standart Hata

Tablo 4.27’de de yer aldığı üzere, modele ait ANOVA sonuçları incelendiğinde, öncelikle oluşturulan modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir.

Başka bir deyişle, modelde yer alan iki bağımsız değişkenden en az birisinin net kar marjı üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu saptanmıştır ($F(2,169) = 6,029$; $p < 0,01$).

Tekstil ve deri sektörüne ait analiz sonuçları göz önünde bulundurulduğunda, çalışanlara sağlanan uzun vadeli toplam faydaların uzun vadeli toplam yükümlülüklerle oranı ile net kar marjı arasında negatif yönlü bir ilişki olduğu ancak bu ilişkinin istatistiksel olarak anlamsız olduğu tespit edilmiştir ($\beta = -0,096$; $t = -1,234$; $p > 0,05$). Çalışanlara sağlanan kısa vadeli toplam faydaların kısa vadeli toplam yükümlülüklerle oranının ise net kar marjını pozitif yönde ve istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde etkilediği görülmektedir ($\beta = 0,268$; $t = 3,456$; $p < 0,01$).

Aynı zamanda, net kar marjındaki değişimin %6,7'si çalışanlara sağlanan kısa vadeli toplam faydaların kısa vadeli toplam yükümlülüklerle oranı ve çalışanlara sağlanan uzun vadeli toplam faydaların uzun vadeli toplam yükümlülüklerle oranı tarafından açıklanabilmektedir.

Modelin katsayıları incelendiğinde, çalışanlara sağlanan kısa vadeli toplam faydaların kısa vadeli toplam yükümlülüklerle oranı ile net kar marjı arasında ilişki;

$$\text{Net Kar Marjı} = 0,024 + 1,767 \times \text{ÇSKVTFKVTYO} \quad (4.6)$$

formülü ile açıklanabilmektedir. Başka bir deyişle, çalışanlara sağlanan kısa vadeli toplam faydaların kısa vadeli toplam yükümlülüklerle oranı 1 birim arttığında net kar marjı 1,767 birim artacaktır.

Bu çerçevede, araştırmanın H1h ve H2h hipotezlerine yönelik kısaca aşağıdaki neticelere ulaşılmıştır:

- Tekstil ve deri sektöründe faaliyet gösteren şirketler özelinde çalışanlara sağlanan kısa vadeli toplam faydaların kısa vadeli toplam yükümlülüklerle oranının net kar marjı üzerinde pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı bir etkiye sahip olduğu bulgulanmıştır. Dolayısıyla, elde edilen bu bulgular neticesinde çalışmada yer alan H1h hipotezinin desteklendiği sonucuna varılmıştır.
- Tekstil ve deri sektöründe faaliyet gösteren şirketler özelinde çalışanlara sağlanan uzun vadeli toplam faydaların uzun vadeli toplam yükümlülüklerle oranının net kar marjı üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkiye sahip olmadığı bulgulanmıştır. Dolayısıyla, elde edilen bu bulgular neticesinde çalışmada yer alan H2h hipotezinin desteklenmediği sonucuna varılmıştır.

5. SONUÇLAR VE TARTIŞMA

Her zaman için meydana gelebilecek olan ekonomik ve finansal krizlerle şirketlerin faaliyetleri arasındaki ilişkiler dikkate alındığında, üretim şirketlerinin harcamalarını, finansal performanslarını ve karlılıklarını kesintisiz olarak izlemesi ve denetlemesi gerektiği gerçeği gün yüzüne çıkmaktadır. Piyasanın önemli aktörlerinden üretim şirketlerinin faaliyet sonuçları ve ulaştıkları karlılık düzeyleri hem üretim sisteminin sürekliliği hem de iç ve dış kaynaklı krizlerin önüne geçilebilmesi için büyük önem arz etmektedir. Sadece krizlere karşı önlem olarak değil aynı zamanda sağlıklı ve istikrarlı büyüme, bünyesinde yer alan bireylerin memnuniyeti, sınırlı kaynakların verimli kullanılması ve bununla birlikte yüksek karlılık sağlayarak yatırımcıların ilgisinin çekilmesi de kar amacı güden kuruluşlar olan şirketler için yadsınamaz öneme sahip gerçeklerdir. Bu durum da şirketlerin en önemli finansal performans göstergelerinden birisi olan karlılığı etkileyen etmenlerin daha yakından incelenmesini kaçınılmaz kılmaktadır.

Bu doğrultuda, bu tez çalışmasında, Türkiye’de bulunan üretim şirketlerinde çalışanlara sağlanan kısa ve uzun vadeli faydaların şirket karlılığına anlamlı ve pozitif bir etkisinin olup olmadığını gözlemlemek amaçlanmıştır. Bu gözlem gerçekleştirilirken üretim şirketleri sektör farkı gözetmeksizin hem toplu bir şekilde hem de gıda ve içecek, kimya, petrol ve plastik, madencilik, ana metal, metal eşya ve makina, orman kağıt ve basım, çimento ve beton (taş ve toprak) ve tekstil ve deri olmak üzere toplamda 8 ayrı sektör özelinde incelenmiştir. Bu inceleme gerçekleştirilirken Borsa İstanbul’da yer alan, BIST Sınai Endeksi içerisinde bulunan ve 15.03.2024 tarihi itibarı ile toplamda 219 adet şirkete ait 2013-2022 periyoduna ilişkin 10 yıllık veriler kullanılmıştır. 10 yıllık verilerinin tamamına eksiksiz bir şekilde erişilebilen 134 üretim şirketinin analizi, hem toplu olarak hem de bağlı bulundukları endeks ile alakalı olan sektöre göre sınıflandırılarak regresyon analizi yöntemiyle ayrı ayrı gerçekleştirilmiştir.

Türk üretim şirketlerinin sektör ayırmaksızın toplu olarak dahil edildiği analiz sonuçlarına göre, Türk üretim şirketlerinde çalışanlara sağlanan kısa ve uzun vadeli faydaların vadelerine göre yükümlülükler oranının net kar marjı üzerinde pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı bir etkiye sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Bu sonuçlar, metal eşya ve makina ve orman, kağıt ve basım sektörüne ilişkin analiz

sonuçlarıyla aynı doğrultuda olmuştur. Literatür genelinde yer alan eserler incelendiğinde, çalışanlara sağlanan faydalar ve şirketlerin karlılığı ilişkisine yönelik çalışmalardan elde edilen bulguların çelişkili olduğu gözlemlenmektedir. Analiz bulgusu olarak çalışanlara sağlanan faydalar ve karlılık arasında anlamlı bir ilişki tespit edildiği için ortaya çıkarılan sonuçlar bu görüşü hem teorik hem de uygulamalı olarak savunan çalışmaları destekleyici niteliğe sahiptir (Craig vd., 2020; Lin vd., 2014; Thorndike, 1911). Türk üretim şirketlerinin tamamında ya da bahsi geçen sektörlerdeki şirketlerde, iş gücünde yer alan bireylerin çoğunluğunun uzun vadeli faydalardan ziyade hayatlarında etkilerini kısa sürede hissedebilecekleri kısa vadeli faydalarla daha çok motive olma ihtimalinin olması sonuçlarda yer alan çalışanlara sağlanan kısa vadeli faydalara ait katsayının daha yüksek çıkmasının altında yatan sebep olabilir. Bununla birlikte, net kar marjını etkileyen ve modellere dahil edilmemiş pek çok etmen olduğu için toplu olarak Türk üretim şirketlerinin, metal eşya ve makina ve orman, kağıt ve basım sektörlerinde yer alan şirketlerin net kar marjlarındaki toplam değişimin sırasıyla %6, %14,1 ve %23,6'sı oluşturulan modeller ile açıklanabilmektedir.

Gıda ve içecek, madencilik, ve ana metal sektörlerine ilişkin analiz sonuçlarına göre, karlılık üzerinde çalışanlara sağlanan kısa vadeli faydaların anlamlı bir etkisi olmasa da çalışanlara sağlanan uzun vadeli faydaların anlamlı ve pozitif bir etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuç literatürde yer alan çalışanlara sağlanan kısa vadeli faydaların karlılıkla anlamlı ilişkiye sahip olmadığını (Abubakar ve Yusuf, 2014; Joyce, 2001; Tomic vd., 2018) ve çalışanlara sağlanan uzun vadeli faydaların karlılıkla anlamlı ilişkiye sahip olduğunu vurgulayan çalışmaları destekler niteliktedir (Craig vd., 2020; Lin vd., 2014). Örneklemlerde yer alan şirket sayılarının nispeten az olması, sektör çalışanlarının kısa vadeli faydalardan çok hayatlarının ileriki döneminde daha fazla ihtiyaç duyabileceklerini düşündükleri uzun vadeli faydalarla motive olma ihtimali ve mavi yakalı iş gücü yoğunluğunun çalışanlara sağlanan faydaların etkilerinin tam olarak izlenememesine sebep olabilmesi gibi nedenlerle sonuçlar bu şekilde elde edilmiş olabilir. Literatürde yer alan çalışmalardaki çalışanlara sağlanan faydalar ve şirketlerin karlılığı ilişkisine yönelik bulguların çelişkili olduğu göz önünde bulundurulduğunda gıda ve içecek, madencilik ve ana metal sektörlerine yönelik elde edilen araştırma sonuçlarının da bu çelişkiyi kısa ve uzun vadeli faydaların etki durumundaki farklılık olarak içerdiği görülmektedir. Bununla birlikte,

net kar marjını etkileyen ve modellere dahil edilmemiş pek çok etmen olduğu için gıda ve içecek, madencilik ve ana metal sektörlerinde yer alan şirketlerin net kar marjlarındaki toplam değişimin sektörel olarak sırasıyla %8,6, %26 ve %9,5'i oluşturulan modeller ile açıklanabilmektedir.

Kimya, petrol ve plastik ve çimento ve beton (taş ve toprak) sektörlerine ilişkin analiz sonuçlarına göre, karlılık üzerinde çalışanlara sağlanan kısa ve uzun vadeli faydaların anlamlı bir etkisinin olmadığı tespit edilmiştir. Bu sonuç literatürde yer alan çalışanlara sağlanan kısa ve uzun vadeli faydaların karlılıkla anlamlı ilişkiye sahip olmadığını savunan çalışmaları destekler niteliktedir (Dimaano vd., 2015; Jones ve Kato, 1998; Tomic vd., 2018;). Örneklemlerde yer alan şirket sayılarının nispeten az olması ve mavi yakalı iş gücü yoğunluğunun çalışanlara sağlanan faydaların etkilerinin tam olarak izlenememesine sebep olabilmesi gibi nedenlerle sonuçlar bu şekilde elde edilmiş olabilir. Literatürde yer alan çalışmalardaki çalışanlara sağlanan faydalar ve şirketlerin karlılığı ilişkisine yönelik bulguların çelişkili olduğu göz önünde bulundurulduğunda, kimya, petrol ve plastik ve çimento ve beton (taş ve toprak) sektörlerine yönelik elde edilen araştırma sonuçlarının çalışma içerisindeki farklı sektörlerle yönelik gerçekleştirilen analizlerin bazılarında elde edilen sonuçlarla farklılık göstermesi de bu çelişkiyi yansıtmaktadır.

Tekstil ve deri sektörüne ilişkin analiz sonuçlarına göre, karlılık üzerinde çalışanlara sağlanan uzun vadeli faydaların anlamlı bir etkisi olmasa da çalışanlara sağlanan kısa vadeli faydaların anlamlı ve pozitif bir etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuç literatürde yer alan çalışanlara sağlanan uzun vadeli faydaların karlılıkla anlamlı ilişkiye sahip olmadığını (Athar vd., 2012; Nielsen ve Randøy, 2002; Tomic vd., 2018) ve çalışanlara sağlanan kısa vadeli faydaların karlılıkla anlamlı ilişkiye sahip olduğunu vurgulayan çalışmaları destekler niteliktedir (Balogun vd., 2020; Fubara, 2019; Onyekwelu vd., 2020). Örnekleimde yer alan şirket sayısının nispeten az olması, sektör çalışanlarının uzun vadeli faydalardan çok hayatlarında etkilerini kısa sürede hissedebilecekleri kısa vadeli faydalarla motive olma ihtimali ve mavi yakalı iş gücü yoğunluğunun çalışanlara sağlanan faydaların etkilerinin tam olarak izlenememesine sebep olabilmesi gibi nedenlerle sonuçlar bu şekilde elde edilmiş olabilir. Literatürde yer alan çalışmalardaki çalışanlara sağlanan faydalar ve şirketlerin karlılığı ilişkisine yönelik bulguların çelişkili olduğu göz önünde bulundurulduğunda deri ve tekstil sektörüne yönelik elde edilen araştırma sonucunun da bu çelişkiyi kısa ve uzun vadeli

faýdaların etki durumundaki farklılık olarak içerdği görülmektedir. Bununla birlikte, net kar marjını etkileyen ve modele dahil edilmemiş pek çok etmen olduğu için deri ve tekstil sektöründe yer alan şirketlerin net kar marjındaki toplam değişimin %6,7'si oluşturulan model ile açıklanabilmektedir. Aşağıda bulunan tabloda toplu ve sektör bazlı olarak analiz sonuçlarının genel gösterimi yer almaktadır.

Tablo 5.1: Analiz Sonuçları Genel Gösterim Tablosu

	Model Anlamlı Mı?	ÇSKVTFKVTYO	ÇSUVTFUVTYO
Toplu İnceleme	Evet	+ ⁴	+
Gıda ve İçecek	Evet	0 ⁵	+
Kimya, Petrol ve Plastik	Hayır	0	0
Madencilik	Evet	0	+
Ana Metal	Evet	0	+
Metal Eşya ve Makina	Evet	+	+
Orman, Kağıt ve Basım	Evet	+	+
Çimento ve Beton (Taş ve Toprak)	Hayır	0	0
Tekstil ve Deri	Evet	+	0

Tablo 5.1’de de görülebileceği üzere, analiz sonuçlarına göre, sektör ayırmaksızın Türk üretim şirketlerinde her iki değişkenin de net kar marjını anlamlı ve pozitif yönde etkilediği tespit edilmiştir. Bununla birlikte, bazı sektörlerde her iki değişkenin de net kar marjı üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisinin bulunduğu görülürken, bazı sektörlerde ise, değişkenlerden birinin anlamlı etkisinin bulunduğu veya her ikisinin de anlamlı etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Net kar marjını etkileyen ve modellere dahil edilmemiş pek çok etmen olması dışında, üretim şirketlerinde, hizmet sektöründe yer alan firmaların aksine çalışan yoğunluğunu mavi yakalı iş görenlerin oluşturuyor olması Erdayı (2012) modellerde yer alan bağımsız değişkenlerin net kar marjındaki değişimin çok küçük bir kısmını açıklıyor ya da değişimi açıklayamıyor sebeplerinden biri olarak düşünülmektedir. Çünkü genellikle daha fazla stratejik düşünme yeteneğine ve analitik beceriye sahip olan beyaz yakalı çalışanlar, şirketlerin daha iyi karar vermelerine ve daha fazla gelir elde

⁴ +: İlgili değişken, net kar marjı üzerinde pozitif yönlü bir etkiye sahiptir.

⁵ 0: İlgili değişken, net kar marjı üzerinde anlamlı bir etkiye sahip değildir.

etmelerine (Autor, 2014) inisiyatif olarak yardımcı olup daha fazla katma değer sunmaktadır (Lips-Wiersma vd., 2016). Bu durum da beyaz yakalı iş gücü grubunun kar üzerindeki etkisinin daha hissedilebilir ve dolayısıyla izlenebilir olmasını ve bununla birlikte beyaz yakalı çalışanların daha yoğun bulunduğu şirketlerin daha fazla kar elde edebileceklerinin düşünülmesine sebep olmaktadır.

Elde edilen sonuçlardan hareketle aşağıdaki çıkarımlar yapılabilmektedir:

- Sektör gözetmeksizin Türk üretim şirketlerinde çalışanlara sağlanan hem kısa vadeli hem de uzun vadeli faydaların artması karlılığı artıracaktır. Dolayısıyla, Türk üretim şirketlerinin çalışanlarına sağladıkları hem kısa hem de uzun vadeli faydalara yatırımlarını artırması onların finansal performansı açısından olumlu olacaktır.
- Gıda ve içecek, madencilik ve ana metal sektörlerinde faaliyette bulunan şirketler için çalışanlara sağlanan uzun vadeli faydaların artması karlılığı artırırken kısa vadeli faydaların artması karlılığa etki etmeyecektir. Dolayısıyla, bu sektörlerde faaliyet gösteren şirketlerin çalışanlarına sağladıkları uzun vadeli faydalara yatırımlarını artırması onların finansal performansı açısından olumlu olacaktır.
- Metal eşya ve makina ve orman, kağıt ve basım sektörlerinde faaliyette bulunan şirketler için çalışanlara sağlanan hem kısa vadeli hem de uzun vadeli faydaların artması karlılığı artıracaktır. Dolayısıyla, bu sektörlerde faaliyet gösteren şirketlerin çalışanlarına sağladıkları hem kısa hem de uzun vadeli faydalara yatırımlarını artırması onların finansal performansı açısından olumlu olacaktır.
- Tekstil ve deri sektöründe faaliyette bulunan şirketler için çalışanlara sağlanan kısa vadeli faydaların artması karlılığı artırırken uzun vadeli faydaların artması karlılığa etki etmeyecektir. Dolayısıyla, bu sektörde faaliyet gösteren şirketlerin çalışanlarına sağladıkları kısa vadeli faydalara yatırımlarını artırması onların finansal performansı açısından olumlu olacaktır.
- Kimya, petrol ve plastik ve çimento ve beton (taş ve toprak) sektörlerinde faaliyette bulunan şirketler için çalışanlara sağlanan hem kısa vadeli hem de uzun vadeli faydaların artması karlılığı etkilemeyecektir. Dolayısıyla, bu sektörlerde faaliyet gösteren şirketlerin çalışanlarına sağladıkları hem kısa hem

de uzun vadeli faydalara yatırımlarını artırması onların finansal performansı açısından olumlu ya da olumsuz herhangi bir sonuç meydana getirmeyecektir.

Çalışma sonucunda elde edilen bulgular, Türk üretim şirketlerinde karlılığı etkileyen bazı faktörlerin incelenmesi ve tespiti açısından önem arz etmektedir. Bu çalışma içerisinde yalnızca Borsa İstanbul’da yer alan, üretim alanında faaliyet gösteren ve belirli bir periyottaki verilerine erişilebilen şirketler analiz edildiği için araştırma bulgularının bu kapsamda yorumlanması gerekmektedir. Gelecekte yapılacak olan çalışmalarda daha farklı değişkenlerin de modellere dahil edilmesi, halihazırda modellerde yer alan kısa vadeli ve uzun vadeli çalışanlara sağlanan fayda kalemlerinin tamamının ayrı ayrı ele alınması, çalışanların cinsiyetlerine ve şirket içindeki pozisyonlarına göre ayrıştırılarak incelenmesi ve çok daha uzun bir zaman periyodunun ele alınması literatüre katkı sağlayacaktır. Ayrıca, sektörlerde yer alan şirket örneklemleri sayılarının diğer büyük ölçekli firmalar ve KOBİ’lerin de eklenerek artırılması ve şirketin büyüklüğü ve çalışan sayısı gibi kontrol değişkenlerinin de dahil edilmesi ilgili parametrelerin daha kapsamlı bir şekilde incelenmesinin yolunu açacaktır.

KAYNAKLAR

- Abreu, M., Mendes, V. (2001), "Commercial bank interest margins and profitability: evidence for some EU countries", In Pan-European Conference Jointly Organised by the IEFS-UK and University of Macedonia Economic and Social Sciences, 17-20, Thessaloniki, Greece. May.
- Adams, J. S. (1963), "Wage inequities, productivity and work quality", *Industrial Relations: A Journal of Economy and Society*, 3 (1), 9-16.
- Akhigbe, A., Madura, J. and Ryan, H. (1997), "CEO Compensation and Performance of Commercial Banks", *Managerial Finance*, 23 (11), 40-55. <https://doi.org/10.1108/eb018654>
- Akhigbe, A., Madura, J., Ryan, H. (1997). CEO compensation and performance of commercial banks. *Managerial Finance*, 23 (11), 40-55.
- Akhtar, J. (2014), "Impact of Work Environment, Salary Package and Employees' Perception on Organizational Commitment: A study of Small and Medium Enterprises (SMEs) of Pakistan", *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 4 (8), 147.
- Athar, I., Khan, M. I., Ali, S. (2012), "CEO compensation and bank performance", *American Journal of Scientific Research*, 9 (78), 93-100.
- Attaway, M. C. (2000). A study of the relationship between company performance and CEO compensation. *American Business Review*, 18 (1), 77.
- Autor, D. H. (2014). Skills, education, and the rise of earnings inequality among the "other 99 percent". *Science*, 344 (6186), 843-851.
- Bahadır, O., Yardımcı, E. (2022). Bankacılık Sektöründe Finansal Performans İle Üst Düzey Yöneticilere Sağlanan Faydalar Arasındaki İlişkinin İncelenmesine Yönelik Bir Araştırma. *Muhasebe ve Denetime Bakış*, 21 (65), 47-64.
- Baker, G. P., Jensen, M. C., Murphy, K. J. (1988), "Compensation and incentives: Practice vs. theory", *The Journal of Finance*, 43 (3), 593-616.
- Balogun, A. R., Omotoye, O. O. (2020), "Remuneration and employee performance in global communication eimited, Lagos Nigeria" *IOSR Journal of Business and Management (IOSR-JBM)*. 22 (2), 15-21.
- Bontis, N., (1998), "Intellectual capital: an exploratory study that develops measures and models", *Management Decision*, 36 (2), 63-76.
- Borsa İstanbul, <https://www.borsaistanbul.com/tr/sayfa/471/borsa-istanbul-hakkinda>. Erişim Tarihi: 13.02.2024

Chao, G. U., Bo, H. O. N. G. (2017), “Relationship Between Employee Compensation and Tourism Company Performance from the Perspective of Seasonal Fluctuation Based on Empirical Data of China’s Listed Companies”, Journal of Beijing University of Posts and Telecommunications (Social Sciences Edition), 19 (2), 75.

Chi, C. G., Gursay, D. (2009), “Employee satisfaction, customer satisfaction, and financial performance: An empirical examination”, International Journal of Hospitality Management, 28 (2), 245-253.

Craig, Amos Oluwafemi/Job-Olatunji, Kehinde et. al. (2020), “Employee Remuneration and the financial performance of selected manufacturing companies in Nigeria”, Accounting And Taxation Review, 4 (3), 54 - 65.

Çam, İ. (2016), “İnsan sermayesi, ilişkisel sermaye, inovasyon sermayesi ve süreç sermayesinin firma değeri ile ilişkisi: BIST üzerine bir uygulama”, Gebze Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gebze.

Demirgüç-Kunt, A., Huizinga, H. (1999), “Determinants of commercial bank interest margins and profitability: some international evidence”, The World Bank Economic Review, 13 (2), 379-408.

Deysel, B., Kruger, J. (2015). “The relationship between South African CEO compensation and company performance in the banking industry”, Southern African Business Review, 19 (1), 137-169.

Dimaano, W. D., Gatus, T. M., M.Poot, M. D. (2015), “Relationship of philippine banks financial performance to top executive’s compensation”, De La Salle Lipa Journal of Management, 2 (1), 21–32.

Dinçer, H., Yüksel, S. (2018), “Comparative evaluation of BSC based new service development competencies in Turkish banking sector with the integrated fuzzy hybrid MCDM using content analysis”, International Journal of Fuzzy Systems, 20, 2497-2516.

Dinçer, H., Yüksel, S., Martínez, L. (2019). Balanced scorecardbased Analysis about European Energy Investment Policies: A hybrid hesitant fuzzy decision-making approach with Quality Function Deployment. Expert Systems with Applications, 115, 152-171.

Erdayı, A. U. (2012), “Beyaz Yakalılarının Tanımlanması Üzerine”, ISGUC The Journal of Industrial Relations and Human Resources, 14 (3), 65-80.

Fintables, <https://fintables.com/sektorler/ana-metal>. Erişim Tarihi: 14.02.2024

Fubara, I.F. (2019), “Compensation and employee performance of bank in Port Harcourt, Nigeria”, International Journal of Research and Innovation in Social Science (IJRISS). 3 (5), 186-192.

GCM Yatırım, <https://www.gcmyatirim.com.tr/borsa/endeks/bist-tekstil-deri-xteks>. Erişim Tarihi: 15.02.2024

Gerhart, B. A., Minkoff, H. B., Olsen, R. N. (1995), "Employee compensation: Theory, practice, and evidence", Center for Advanced Human Resource Studies Working Paper Series, 95-04.

Göçmen, G. (2015), "Türkiye'de bankacılık sektörünün bilanço dışı faaliyetlerindeki gelişmeler", Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (17).

Hurşitoğlu, M., Ataman, B. (2023), "Holding şirketlerde kilit yönetici personele ödenen ücretler ile karlılık arasındaki ilişki," Uluslararası Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 9 (1), 41-51.

Investing.com, <https://tr.investing.com/indices/ise-wood,paper,printing>. Erişim Tarihi: 14.02.2024

Jones, D. C., Kato, T. (1996). The determinants of chief executive compensation in transitional economies: Evidence from Bulgaria. Labour Economics, 3 (3), 319-336.

Jones, D. C., Kato, T. (1998), "Chief executive compensation during early transition: further evidence from Bulgaria", The William Davidson Institute Working Paper, 146.

Joyce, W. B. (2001), "Return and reward: Bank performance and CEO compensation", American Business Review, 19 (2), 93.

Kamu Gözetimi Kurumu,
https://kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/DynamicContentFiles/T%C3%BCrkiye%20Muhasebe%20Standartlar%C4%B1/TMSTFRS2017Seti/3-TMS/TMS_19_2017.pdf.
Erişim Tarihi: 16.02.2024

Kamu Gözetimi Kurumu,
<https://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/Duyurular/v2/Kurul%20Kararlar%C4%B1/TMS%20Kurul%20Kararlar%C4%B1/Y%C3%BCk%C3%BCml%C3%BCl%C3%BCklerin%20K%C4%B1sa%20veya%20Uzun%20Vadeli%20Olarak%20S%C4%B1n%C4%B1fland%C4%B1r%C4%B1lmas%C4%B1.pdf>.
Erişim Tarihi: 16.02.2024

Kamuyu Aydınlatma Platformu, <https://www.kap.org.tr/tr/menu-icerik/KAP-Hakkinda/Genel-Bilgi>. Erişim Tarihi: 19.02.2024

Karacaer, N., Aygün M., İç S. (2010), "Yöneticilere ödenen ücretler ve firma performansı arasındaki ilişki: İMKB üzerine bir inceleme", World of Accounting Science, 12 (2).

Kato, T., Kim, W., Lee J. H. (2004), "Executive compensation and firm performance in korea", KDI School Working Paper Series, 04-01.

Kim, H. S., Jang, S. S. (2020), "The effect of increasing employee compensation on firm performance: Evidence from the restaurant industry", International Journal of Hospitality Management, 88, 102513.

Latham, G. P., Pinder, C. C. (2005). Work motivation theory and research at the dawn of the twenty-first century. *Annu. Rev. Psychol.*, 56, 485-516.

Lawler, E. (1981), "Pay and Organization Development", Addison Wesley, Reading, Mass.

Lazear, E. P. (2000), "The power of incentives", *American Economic Review*, 90 (2), 410-414.

Levine, D. I. (1993), "What do wages buy?", *Administrative Science Quarterly*, 38 (3), 462-483.

Lilling, M. S. (2006), "The link between CEO compensation and firm performance: Does simultaneity matter?", *Atlantic Economic Journal*, 34: 101-114.

Lin, Yao, Zhao (2014), "The direct and indirect impact of employee benefits on firm performance in China", *Asia Pacific Journal of Human Resources*, 52 (4), 476-495.

Lips-Wiersma, M., Wright, S., Dik, B. (2016), "Meaningful work: differences among blue-, pink-, and white-collar occupations", *Career Development International*, 21 (5), 534-551.

Locke, E. A., Henne, D. (1986). Work motivation theories. *International review of industrial and organizational psychology*, 1, 1-35.

Midas, <https://www.getmidas.com/borsa-terimleri/sinai-endeks-nedir/>. Erişim Tarihi: 13.02.2024

Mishkin, F.S. (2007). *The economics of money, banking, and financial markets* (Eight Edition). Boston, MA: Pearson Education.

Nourayi, M. M., Mintz, S. M. (2008), "Tenure, firm's performance, and CEO's compensation", *Managerial finance*, 34 (8), 524-536.

Omodero, C.O., Alpheaus, O.E. ve Ihendinihu, J.U. (2016), "Human resource costs and financial performance: evidence from selected listed firms in Nigeria", *International Journal of Interdisciplinary Research Methods*, 3, 14-27.

Onyekwelu, R.U., Dike, E.E., Muogbo, U.S. (2020), "Remuneration as a tool for increasing Employee Performance in Nigerian", *The International Journal of Social Sciences and Humanities Invention*. 7 (1), 5782-5789.

OYAK Yatırım, <https://www.oyakyatirim.com.tr/piyasa-verileri/XMESY>. Erişim Tarihi: 14.02.2024

Porter, L. W., Lawler, E. E. (1968), "Managerial attitudes and performance", R.D. Irwin.

Pritchard, R. D., Payne, S. C. (2003), "Performance management practices and motivation. The New Workplace: People, Technology and Organisation: A Handbook and Guide to the Human Impact of Modern Working Practices", John Wiley, 219-244.

Randøy, T., Nielsen, J. (2002), "Company performance, corporate governance, and CEO compensation in Norway and Sweden", Journal of Management and Governance, 6, 57-81.

Sağır, M. (2016), "İşveren markası algısı: insan kaynakları faaliyetleri, çalışma ortamı ve tazminat-kazanç boyutları ile turizm fakültelerinde bir uygulama-the perception of employer branding: an application with the dimensions of human resources activities, work environment", Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8 (14), 415-439.

Sermaye Piyasası Kurulu, <https://spk.gov.tr/hakkimizda/gorev-yetki-ve-sorumluluklar>. Erişim Tarihi: 15.02.2024

Sharma, J. P., Bajpai, N. (2011), "Salary satisfaction as an antecedent of job satisfaction: Development of a regression model to determine the linearity between salary satisfaction and job satisfaction in a public and a private organization", European Journal of Social Sciences, 18 (3), 450-461.

Sönmez, F. (2013), "Türk bankacılık sektörünün karlılık açısından değerlendirilmesi", Anadolu Bil Meslek Yüksekokulu Dergisi, (31), 91-106.

Steers, R. M., Mowday, R. T., Shapiro, D. L. (2004), "The future of work motivation theory", Academy of Management review, 29 (3), 379-387.

Tahminhesap, https://www.tahminhesap.com/Hesaplama/Kar_Hesaplama/. Erişim Tarihi: 15.02.2024

Thorndike, E.L. (1911) Animal Intelligence: Experimental Studies. MacMillan, New York. <https://doi.org/10.5962/bhl.title.55072>

Tomic, I., Tesic, Z., Kuzmanovic, B., Tomic, M. (2018), "An empirical study of employee loyalty, service quality, cost reduction and company performance", Economic research-Ekonomska istraživanja, 31 (1), 827-846.

TradingView, <https://tr.tradingview.com/support/solutions/43000553624>. Erişim Tarihi: 15.02.2024

TradingView, <https://tr.tradingview.com/symbols/BIST-XMADN/components/>. Erişim Tarihi: 14.02.2024

Uzmanpara.com, <https://uzmanpara.milliyet.com.tr/endeks-detay/XTAST/hisseleri/>. Erişim Tarihi: 14.02.2024

Ünlü Menkul, <https://www.unlumenkul.com/borsa-endeksleri/bist-gida-icecek-endeksi-xgida/>. Erişim Tarihi: 13.02.2024

Ünlü Menkul, <https://www.unlumenkul.com/borsa-endeksleri/bist-kimya-petrol-plastik-xkmya/>. Erişim Tarihi: 13.02.2024

Vroom, V.H. (1964), “Work and motivation”, Wiley.

Wanous, J. P., Keon, T. L., Latack, J. C. (1983), “Expectancy theory and occupational/organizational choices: A review and test”, *Organizational Behavior and Human Performance*, 32 (1), 66-86.

Yu, T. T., Zhang, M. M. (2004), “Financial performance vs. CEO compensation: recent evidence from the banking industry”, *Journal of Accounting Finance Research*, 12(5).

Yusuf, I., Abubakar, S. (2014), “Chief executive officer's pay in Nigerian banks: Are corporate governance, firm size, and performance predictors”, In 4TH International Conference on a Century of Public Sector and Corporate Governance in Nigeria.

ÖZGEÇMİŞ

2009 yılında başladığı Erdemli Borsa İstanbul Fen Lisesinden 2013 yılında mezun oldu. 2014 yılında Orta Doğu Teknik Üniversitesi İşletme Bölümüne başladı ve 2019 yılında tamamladı. 2019 yılında Koç Üniversitesi İşletme Enstitüsü'nde Mini İşletme Yüksek Lisans sertifika programını tamamladı. 2020 yılında Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Ölçme ve Veri Analitiği Tezsiz Yüksek Lisans Programına başladı ve 2021 yılında mezun oldu. 2021 yılında Gebze Teknik Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı'nda tezli yüksek lisans eğitimine başladı. Çalışma hayatına 2019 yılında Vestel Elektronik A.Ş.'de yönetici yetiştirme programıyla katıldı. Vestel Mali İşler Koordinatörlüğü altında yaklaşık iki sene Finansal Raporlama ve Analiz Uzman Yardımcısı ve Kredi Risk Yönetimi Uzmanı olarak çalıştı. Daha sonra 2021 yılında TÜBİTAK bünyesinde yer alan Türkiye Sanayi Sevk ve İdare Enstitüsü'nde yaklaşık 3 sene Araştırmacı olarak görev yaptı. 2024 yılından bu yana ise Mersin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde Araştırma Görevlisi olarak görev yapmaktadır.

TEZ ÇALIŞMASI KAPSAMINDA YAPILAN YAYINLAR

Akdeniz M. ve Kitapçı H. (2024). Türk Çimento ve Beton Sektörü Şirketlerinde Çalışanlara Sağlanan Faydaların Karlılığı Olan Etkisi. “İpek Yolu ve Ötesi Kongre Serisi” (SIRCON 2024) “Bir Yol Bir Kuşak: Dil, Beşeri Sermaye ve Kültürel Miras”. 23-24 Mayıs 2024, Mersin Üniversitesi, Türkiye.

EKLER

Ek-A: Çalışanlara Sağlanan Kısa ve Uzun Vadeli Faydalar ve Kısa ve Uzun Vadeli Toplam Yükümlülüklerin Bilanço Üzerindeki Örnek Gösterimi

		Bağımsız denetimden geçmiş	Bağımsız denetimden geçmiş
	Notlar	31 Aralık 2022	31 Aralık 2021
KAYNAKLAR			
Kısa vadeli yükümlülükler			
Kısa vadeli borçlanmalar	6	5.515.983.218	2.559.498.555
Ticari borçlar			
-İlişkili taraflara ticari borçlar	30	7.152.251	7.177.456
-İlişkili olmayan taraflara ticari borçlar	7	5.072.185.724	4.696.694.049
Çalışanlara sağlanan faydalar kapsamında borçlar	17	61.797.355	77.065.830
Diğer borçlar			
-İlişkili olmayan taraflara diğer borçlar	8	419.417.369	192.789.251
Ertelenmiş gelirler	10	76.336.433	752.793.129
Cari dönem vergisi ile ilgili yükümlülükler	28	696.321.334	72.397.614
Kısa vadeli karşılıklar			
-Çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin kısa vadeli karşılıklar	17	93.107.205	51.430.512
-Diğer kısa vadeli karşılıklar	16	307.078.555	189.136.960
Türev Araçlar	20	8.421.300	--
Toplam kısa vadeli yükümlülükler		12.257.800.744	8.598.983.356
Uzun vadeli yükümlülükler			
Uzun vadeli borçlanmalar	6	44.811.294	8.354.465
Uzun vadeli karşılıklar			
-Çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin uzun vadeli karşılıklar	17	526.372.881	338.204.352
Ertelenen vergi yükümlülüğü	28	150.718.544	75.809.339
Toplam uzun vadeli yükümlülükler		721.902.719	422.368.156

Şekil A. 1: Çalışanlara Sağlanan Kısa ve Uzun Vadeli Faydalar ve Kısa ve Uzun Vadeli Toplam Yükümlülüklerin Bilanço Üzerindeki Örnek Gösterimi

Ek-B: Satışlar ve Net Dönem Karının Gelir Tablosu Üzerindeki Örnek Gösterimi

		Bağımsız denetimden geçmiş	Bağımsız denetimden geçmiş
	Notlar	1 Ocak – 31 Aralık 2022	1 Ocak – 31 Aralık 2021
Satışlar	21	25.286.749.983	10.764.791.265
Satışların maliyeti	21	(21.463.276.751)	(8.184.433.439)
Brüt kar		3.823.473.232	2.580.357.826
Genel yönetim giderleri	22	(556.337.951)	(238.116.647)
Pazarlama, satış ve dağıtım giderleri	22	(741.577.187)	(351.857.021)
Esas faaliyetlerden diğer gelirler	24	1.122.450.499	782.854.384
Esas faaliyetlerden diğer giderler	24	(2.524.374.528)	(2.314.554.940)
Esas faaliyet karı		1.123.634.065	458.683.602
Yatırım faaliyetlerinden gelirler	25	145.581.207	64.303.056
Yatırım faaliyetlerinden giderler	25	(61.733)	(214.144)
Özkaynak yöntemiyle değerlendirilen yatırımların karlarından paylar	3	145.742.448	10.849.475
Finansman gideri öncesi faaliyet karı		1.414.895.987	533.621.989
Finansman gelirleri	26	730.443.107	529.986.248
Finansman giderleri	26	(1.144.033.760)	(495.019.975)
Net parasal pozisyon kazançları / (kayıpları)	26	191.781.218	39.675.421
Sürdürülen faaliyetler vergi öncesi karı		1.193.086.552	608.263.683
- Dönem vergi gideri	28	(671.585.701)	(80.271.820)
- Ertelenmiş vergi geliri / (gideri)	28	321.557.183	(58.202.465)
Toplam vergi gideri		(350.028.518)	(138.474.285)
Net dönem karı		843.058.034	469.789.398

Şekil B. 1: Satışlar ve Net Dönem Karının Gelir Tablosu Üzerindeki Örnek Gösterimi

Ek-C: Tanımlar

Borsa İstanbul: Sermaye piyasasında borsaları tek çatı altında bir araya getiren Borsa İstanbul, kanun hükümleri ve ilgili mevzuat çerçevesinde, sermaye piyasası araçlarının, kambiyo ve kıymetli taşlar ile kıymetli madenlerin ve Sermaye Piyasası Kurulunca uygun bulunan diğer belge, kıymet ve sözleşmelerin serbest rekabet şartları altında güvenli ve kolay bir biçimde, etkin, dürüst, rekabetçi, şeffaf ve istikrarlı bir ortamda alınıp satılabilmesini sağlamak maksadıyla faaliyette bulunan bir altyapı ve piyasa sağlayıcısıdır. Borsa İstanbul, bu hedefleri gerçekleştirmek için pazar, piyasa, sistem ve platformlar ile teşkilatlanmış diğer pazar yerlerini oluşturmakta, kurmakta, geliştirmekte ve yönetmektedir; bununla birlikte, ana sözleşmesinde belirtilen diğer işleri yerine getirmektedir.

BIST Sınai Endeksi: Bankacılık ve ekonomi terimi olarak kullanılmakta olan sınai endeks, sadece sanayi sektöründe yer alan ve Borsa İstanbul'da işlem gören şirketlerin hisse fiyatlarındaki değişimlere istinaden hesaplanan göstergedir. Sanayi sektöründeki durumu, üretim faaliyetlerindeki düşüş veya yükseliş gibi çeşitli konu başlıklarını istenilen yıllar itibarıyla kıyaslamalı olarak incelemeyi sağlamaktadır.

BIST Gıda, İçecek Endeksi: Gıda ve içecek sektöründe yer alan ve ulusal pazarda işlem gören şirketlerin performans sonuçlarını ölçen bir endekstir. Endeks, sektördeki genel trendleri takip etmek, gıda ve içecek sektörünün performansını ölçmek ve yatırımcılara sektör ile ilgili bilgi akışında bulunmak maksadıyla oluşturulmuştur.

BIST Kimya, Petrol, Plastik Endeksi: Kimya, Petrol ve Plastik sektörlerinde faaliyet gösteren ve Borsa İstanbul'da işlem gören şirketlere ait hisselerin performansını ölçen bir endekstir. İlgili sektörde bulunan şirket hisselerinin maddi değerini ve piyasa hareketlerini bildirerek sektörün durumu ile ilgili yatırımcılara bilgi vermektedir.

BIST Madencilik Endeksi: Ulusal pazarda işlem gören ve sadece madencilik sektöründe yer alan şirketlerin hisse senetlerinin maddi değerlerindeki değişimler dikkate alınarak hesaplanan göstergedir. Madencilik sektöründeki eğilimin takip edilmesi ve performansın değerlendirilmesine ilişkin genel bilgi akışını yatırımcıya sağlamayı amaçlamaktadır.

BIST Metal Ana Endeksi: Borsa İstanbul'da işlem gören ve ana metal sektöründe faaliyette bulunan firmalara ait pay senetlerinin performansını yansıtan endekstir.

Sektörün genel durumunu, sektörle ilgili trendleri ve sektörde yer alan hisselerin maddi değeriyle ilgili bilgileri yatırımcılara iletmek amacıyla meydana getirilmiştir.

BIST Metal Eşya, Makina Endeksi: Ulusal pazarda işlem gören metal eşya ve makina sektöründe yer alan firmaların hisselerinden oluşmuş olan bir endekstir. Bu endeks, sektördeki firmaların performansını takip etmek ve yatırımcılara sektörün genel durumu hakkında bilgi vermek için kullanılmaktadır.

BIST Orman, Kağıt, Basım Endeksi: Borsa İstanbul'da işlem gören orman ürünleri, kağıt ve basım sektöründe bulunan şirketlerin hisselerinden meydana gelen bir endekstir. Bu endeks, sektörde yer alan firmaların performansını izlemek ve yatırımcılara sektörün genel durumu ile ilgili bilgi vermek amacıyla kullanılmaktadır.

BIST Taş, Toprak Endeksi: Taş, toprak (çimento ve beton) sektörlerinde faaliyet gösteren ve ulusal pazarda işlem gören firmaların hisselerinden oluşan bir göstergedir. Bu endeks, taş, toprak ve çimento sektörlerinde faaliyette bulunan firmaların performansını gözlemek ve yatırımcılara ilgili sektörün genel durumuna ilişkin bilgi sağlamak amacıyla kullanılmaktadır.

BIST Tekstil, Deri Endeksi: Borsa İstanbul'da işlem gören tekstil ve deri sektöründeki şirket hisse senetlerinin performanslarını takip eden bir endekstir. Bu endeks, tekstil ve deri sektörünün genel durumunu ve faaliyet alanı tekstil ve deri olan şirketlerin finansal performanslarını yatırımcılara ileten bir göstergedir.

Sermaye Piyasası Kurulu: Mali ve idari olarak özerk olan, denetleyici ve düzenleyici niteliği bulunan bir kamu kurumudur. Sermaye piyasası kurumlarının, borsaların, halka açık ortaklıkların ve öz düzenleyici kuruluşların sermaye piyasası mevzuatı çerçevesinde gerçekleştirecekleri işlemlerin mevzuata uyumunun gözetin, kontrol ve denetimini yapmaktadır.

Beyaz Yaka: Zihinsel ağırlıklı güç kullanarak bilgi temelli emeğini ortaya koyan iş görenler "beyaz yaka" olarak adlandırılmaktadır.

Mavi Yaka: Bedensel ağırlıklı güç kullanarak fiziksel beceri temelli emeğini ortaya koyan iş görenler "mavi yaka" olarak adlandırılmaktadır.

Çalışanlara Sağlanan Faydalar: İnsan kaynağı tarafından sağlanan hizmetlere karşılık olarak firmalar tarafından sunulan her türlü imkândır. Bünyesinde çalışanlara

sağlanan kısa vadeli faydaları ve çalışanlara sağlanan uzun vadeli faydaları barındırmaktadır.

Çalışanlara Sağlanan Kısa Vadeli Faydalar: İnsan kaynağının hizmet sundukları periyodun bitişinden itibaren bir yıl içerisinde eksiksiz ödenmesi planlanan faydalardır (işten çıkarma tazminatı bu kapsamın dışında yer alır). Sağlanan faydanın durumuna göre rapor içerisinde yerleştirildiği “Çalışanlara Sağlanan Faydalar Kapsamında Borçlar (Kısa Vadeli)” ve “Çalışanlara Sağlanan Faydalara İlişkin Kısa Vadeli Karşılıklar” kalemlerini bünyesinde barındırır. Aşağıda belirtilen faaliyetler örnek olarak gösterilebilir;

- Çalışanlara sağlanan çeşitli ücretler, sosyal sigorta yardımları ve maaşlar;
- İnsan kaynağının hizmet sunduğu periyot bitimini takip eden bir yıl içinde oluşması beklenen kısa zamanlı ücretli izinler (örneğin: ücretli hastalık izni kullanımı veya ücretli yıllık izin kullanımı gibi);
- İnsan kaynağının hizmet sunduğu periyot bitimini takip eden bir yıl içinde aktarılabacak ikramiyeler ve kar payları;
- Mevcut insan kaynağına sunulan yan haklar kapsamında faydalar (tamamlayıcı sigorta, yemek ve gıda yardımı, araç, konaklama gibi).

Çalışanlara Sağlanan Uzun Vadeli Faydalar: İnsan kaynağının hizmet sağladıkları periyodun bitiminden itibaren bir yıl içerisinde tamamı ödenmesi planlanmayan faydalardır. Bünyesinde “Çalışanlara Sağlanan Faydalar Kapsamında Borçlar (Uzun Vadeli)” ve “Çalışanlara Sağlanan Faydalara İlişkin Uzun Vadeli Karşılıklar” kalemini barındırır. Aşağıda yer alanlar örnek gösterilebilir;

- Çalışma dönemi bittikten sonra sağlanacak olan faydalar; emeklilik sonrasında sağlanacak sağlık yardımı, kıdem tazminatı, emeklilik sonrasında sunulacak olan hayat sigortası vb. gibi;
- Çalışanlara sağlanan diğer uzun vadeli faydalar; çok uzun süren ayrılımlar veya seyahat faydaları, iş göremezlik tazminatı ve periyodun sonundan itibaren bir yıl içinde tamamı ödenmeyen ertelenmiş ödemeler, aktarılabacak ikramiyeler ve kar payları vb. gibi.

Toplam Yükümlülükler: Toplam yükümlülükler bir şirketin bütün maddi sorumluluklarının toplamını ifade etmektedir. Çalışanlara, tedarikçilere ve alacaklılara olan borçların yanı sıra ileride yapılacak olan hizmetler için önceden imzalanan

sözleşmeleri, hizmetleri veya fonları içerebilmektedir. Kısa vadeli yükümlülükler ve uzun vadeli yükümlülüklerden meydana gelmektedir.

Toplam Kısa Vadeli Yükümlülükler: Bir yükümlülük aşağıda yer alan kıstaslardan herhangi birine sahipse, kısa vadeli yükümlülük olarak sınıflandırılmaktadır:

- İşletmenin ilgili yükümlülüğü normal faaliyet döngüsü içerisinde ödemeyi bekliyor olması,
- İşletmenin ilgili yükümlülüğü esasen ticari amaç ile elde tutuyor olması,
- İlgili yükümlülüğün vadesinin raporlama dönemini takip eden on iki ay içerisinde dolacak olması,
- İşletmenin, raporlama dönemi sonu itibarıyla ilgili yükümlülüğü ödemeyi raporlama döneminin en az on iki ay sonrasına ertelemesini sağlayan bir hakka sahip olmaması.

Bu çerçeve içerisinde kalan yükümlülükler toplamına ise toplam kısa vadeli yükümlülükler denmektedir.

Toplam Uzun Vadeli Yükümlülükler: Kısa vadeli yükümlülükler dışında kalan bütün yükümlülük kalemleri uzun vadeli yükümlülük olarak sınıflandırılmaktadır. Bu yükümlülük kalemlerinin toplamına ise toplam uzun vadeli yükümlülükler denmektedir.

Kamuyu Aydınlatma Platformu (KAP): Borsa ve sermaye piyasası mevzuatı kapsamında kamuya açıklanması gerekli bildirimlerin elektronik imzalı olarak iletildiği ve kamuyla paylaşıldığı elektronik sistemdir.

Kar: Ticari bir işletmenin faaliyetleri bitiminde elde ettiği gelirden yapmış olduğu bütün gider kalemleri düşürüldükten sonra ortaya çıkan değerdir.

Kar Oranı: Bir ürünün satışı sonucunda ortaya çıkan kar tutarının (yani satış ücretiyle alış ücreti arasındaki farkın) alış ücretine oranlanmasıyla elde edilen miktardır. Yüzdelik olarak kar oranı aşağıda yer alan hesaplamayla bulunur:

$$\text{Kar Oranı (\%)} = ((\text{Satış Ücreti} - \text{Alış Ücreti}) \div \text{Alış Ücreti}) \times 100 \quad (\text{C.1})$$

Kar Marjı: Bir ürünün satışı sonrası ortaya çıkan kar tutarının (yani satış ücretiyle alış ücreti arasındaki farkın) satış ücretine oranlanmasıyla elde edilen miktardır. Bir başka deyişle ürünün satışı yoluyla kazanılan gelirin ne kadarlık bölümünün kar olarak

kazandırıldığını açıklayan orandır. Yüzdelik olarak kar marjı aşağıda yer alan hesaplamayla elde edilir:

$$\text{Kar Marjı (\%)} = ((\text{Satış Ücreti} - \text{Alış Ücreti}) \div \text{Satış Ücreti}) \times 100 \quad (\text{C.2})$$

Net Kar Marjı: Gelire ait bir yüzde biçiminde ne kadar net kar veya gelirin kazanıldığına eşittir. Net kar marjı, bir kurumun veya işletmenin net karının gelirlere oranlanmasıyla elde edilen miktardır. Yüzdelik olarak net kar marjı aşağıda yer alan hesaplamayla elde edilir:

$$\text{Net Kar Marjı (\%)} = (\text{Net Kar} \div \text{Net Satışlar}) \times 100 \quad (\text{C.3})$$

Aktif Karlılığı: Aktif karlılığı, net karın toplam aktiflere (likit aktifler (nakitler vs.), krediler, duran aktifler (iştirakler, yatırımlar) ve diğer aktifler) bölünmesiyle elde edilen oran olup, yüzdelik biçimde belirtilmektedir. Banka karlılığının genel ölçülerinden biri olarak ifade edilmektedir ve bankanın karlılık oluşturmak için fon getiri kaynaklarından gelir sağlamayı gerçekleştirebilme yeteneğini ifade etmektedir. Başka bir deyişle aktif karlılığı, bankaların toplam aktifleri üzerinden edindikleri karı ifade etmektedir.

Özkaynak Karlılığı: Özkaynak karlılığı, net karın özkaynaklara (bankanın sahiplerinin bankaya olan katkıları) bölünmesiyle elde edilen oran olup, yüzdelik biçimde belirtilmektedir. Banka karlılığının genel ölçülerinden birisi olarak kabul edilmektedir.

Ek-D: BIST Sınai Endeksi İçerisinde Yer Alan Bütün Türk Şirketleri

Tablo D. 1: BIST Sınai Endeksi İçerisinde Yer Alan Bütün Türk Şirketleri

Sıra	Şirket Unvanı	Şirket Sektörü
1	A.V.O.D. Kurutulmuş Gıda Ve Tarım Ürünleri Sanayi Ticaret A.Ş.	Gıda ve İçecek
2	Acıselsan Acıpayam Selüloz Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Kimya, Petrol ve Plastik
3	Adel Kalemcilik Ticaret Ve Sanayi A.Ş.	Diğer
4	Afyon Çimento Sanayi T.A.Ş.	Çimento ve Beton (Taş ve Toprak)
5	Agrotech Yüksek Teknoloji Ve Yatırım A.Ş.	Diğer
6	Akçansa Çimento Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Çimento ve Beton (Taş ve Toprak)
7	Akın Tekstil A.Ş.	Tekstil Ve Deri
8	Aksa Akrilik Kimya Sanayii A.Ş.	Kimya, Petrol ve Plastik
9	Alarko Carrier Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Metal Eşya ve Makina
10	Alkim Alkali Kimya A.Ş.	Kimya, Petrol ve Plastik
11	Alkim Kağıt Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Orman, Kağıt ve Basım
12	Altınyaz Madencilik Ve Enerji Yatırımları Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Madencilik
13	Alves Kablo Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Metal Eşya ve Makina
14	Anadolu Efes Biracılık Ve Malt Sanayii A.Ş.	Gıda ve İçecek
15	Anadolu Isuzu Otomotiv Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Metal Eşya ve Makina
16	Anatolia Tanı Ve Biyoteknoloji Ürünleri Araştırma Geliştirme Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Kimya, Petrol ve Plastik
17	Arçelik A.Ş.	Metal Eşya ve Makina
18	Arsan Tekstil Ticaret Ve Sanayi A.Ş.	Tekstil ve Deri
19	Artemis Halı A.Ş.	Tekstil ve Deri
20	Astor Enerji A.Ş.	Metal Eşya ve Makina
21	Atakey Patates Gıda Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Gıda ve İçecek
22	Aygaz A.Ş.	Kimya, Petrol ve Plastik
23	Bagfaş Bandırma Gübre Fabrikaları A.Ş.	Kimya, Petrol ve Plastik
24	Bak Ambalaj Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Orman, Kağıt ve Basım
25	Bantaş Bandırma Ambalaj Sanayi Ticaret A.Ş.	Metal Eşya ve Makina

26	Banvit Bandırma Vitaminli Yem Sanayii A.Ş.	Gıda ve İçecek
27	Barem Ambalaj Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Orman, Kağıt ve Basım
28	Batıçim Batı Anadolu Çimento Sanayii A.Ş.	Çimento ve Beton (Taş ve Toprak)
29	Batisöke Söke Çimento Sanayii T.A.Ş.	Çimento ve Beton (Taş ve Toprak)
30	Bayrak Ebt Taban Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Kimya, Petrol ve Plastik
31	Berkosan Yalıtım Ve Tecrit Maddeleri Üretim Ve Ticaret A.Ş.	Kimya, Petrol ve Plastik
32	Bien Yapı Ürünleri Sanayi Turizm Ve Ticaret A.Ş.	Çimento ve Beton (Taş ve Toprak)
33	Bilici Yatırım Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Tekstil ve Deri
34	Bms Birleşik Metal Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Ana Metal
35	Bms Çelik Hasır Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Ana Metal
36	Boğaziçi Beton Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Çimento ve Beton (Taş ve Toprak)
37	Bor Şeker A.Ş.	Gıda ve İçecek
38	Borusan Birleşik Boru Fabrikaları Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Ana Metal
39	Bosch Fren Sistemleri Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Metal Eşya ve Makina
40	Bossa Ticaret Ve Sanayi İşletmeleri T.A.Ş.	Tekstil Ve Deri
41	Brisa Bridgestone Sabancı Lastik Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Kimya, Petrol ve Plastik
42	Burçelik Bursa Çelik Döküm Sanayii A.Ş.	Ana Metal
43	Burçelik Vana Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Ana Metal
44	Bursa Çimento Fabrikası A.Ş.	Çimento ve Beton (Taş ve Toprak)
45	Bülbüloğlu Vinç Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Metal Eşya ve Makina
46	Coca-Cola İçecek A.Ş.	Gıda ve İçecek
47	Cvk Maden İşletmeleri Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Madencilik
48	Çelik Halat Ve Tel Sanayii A.Ş.	Ana Metal
49	Çemaş Döküm Sanayi A.Ş.	Ana Metal
50	Çemtaş Çelik Makina Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Ana Metal
51	Çimbeton Hazır beton Ve Prefabrik Yapı Elemanları Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Çimento ve Beton (Taş ve Toprak)
52	Çimsa Çimento Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Çimento ve Beton (Taş ve Toprak)
53	Çuhadaroglu Metal Sanayi Ve Pazarlama A.Ş.	Ana Metal
54	Dagi Giyim Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Tekstil ve Deri
55	Dardanel Önentaş Gıda Sanayi A.Ş.	Gıda ve İçecek
56	Demisaş Döküm Emaye Mamülleri Sanayi A.Ş.	Ana Metal
57	Derimod Konfeksiyon Ayakkabı Deri Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Tekstil ve Deri

58	Desa Deri Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Tekstil ve Deri
59	Deva Holding A.Ş.	Kimya, Petrol ve Plastik
60	Dinamik Isı Makina Yalıtım Malzemeleri Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Kimya, Petrol ve Plastik
61	Ditaş Doğan Yedek Parça İmalat Ve Teknik A.Ş.	Metal Eşya ve Makina
62	Dmr Unlu Mamuller Üretim Gıda Toptan Perakende İhracat A.Ş.	Gıda ve İçecek
63	Dofer Yapı Malzemeleri Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Ana Metal
64	Doğanlar Mobilya Grubu İmalat Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Orman, Kağıt ve Basım
65	Doğusan Boru Sanayii Ve Ticaret A.Ş.	Çimento ve Beton (Taş ve Toprak)
66	Döktaş Dökümcülük Ticaret Ve Sanayi A.Ş.	Ana Metal
67	Duran Doğan Basım Ve Ambalaj Sanayi A.Ş.	Orman, Kağıt ve Basım
68	Dyo Boya Fabrikaları Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Kimya, Petrol ve Plastik
69	Ege Endüstri Ve Ticaret A.Ş.	Metal Eşya ve Makina
70	Ege Gübre Sanayii A.Ş.	Kimya, Petrol ve Plastik
71	Ege Profil Ticaret Ve Sanayi A.Ş.	Kimya, Petrol ve Plastik
72	Ege Seramik Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Çimento ve Beton (Taş ve Toprak)
73	Egeplast Ege Plastik Ticaret Ve Sanayi A.Ş.	Kimya, Petrol ve Plastik
74	Ekos Teknoloji Ve Elektrik A.Ş.	Metal Eşya ve Makina
75	Eksun Gıda Tarım Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Gıda ve İçecek
76	Elite Naturel Organik Gıda Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Gıda ve İçecek
77	Emek Elektrik Endüstrisi A.Ş.	Metal Eşya ve Makina
78	Ensari Deri Gıda Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Tekstil ve Deri
79	Erbosan Erciyas Boru Sanayii Ve Ticaret A.Ş.	Ana Metal
80	Erciyas Çelik Boru Sanayi A.Ş.	Ana Metal
81	Ereğli Demir Ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.	Ana Metal
82	Ersu Meyve Ve Gıda Sanayi A.Ş.	Gıda ve İçecek
83	Europap Tezol Kağıt Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Orman, Kağıt ve Basım
84	Europen Endüstri İnşaat Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Kimya, Petrol ve Plastik
85	Europower Enerji Ve Otomasyon Teknolojileri Sanayi Ticaret A.Ş.	Metal Eşya ve Makina
86	Fade Gıda Yatırım Sanayi Ticaret A.Ş.	Gıda ve İçecek

87	Federal-Mogul İzmit Piston Ve Pim Üretim Tesisleri A.Ş.	Metal Eşya ve Makina
88	Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.	Metal Eşya ve Makina
89	Formet Metal Ve Cam Sanayi A.Ş.	Metal Eşya ve Makina
90	Frigo-Pak Gıda Maddeleri Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Gıda ve İçecek
91	Gediz Ambalaj Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Kimya, Petrol ve Plastik
92	Gentaş Dekoratif Yüzeyler Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Orman, Kağıt ve Basım
93	Gersan Elektrik Ticaret Ve Sanayi A.Ş.	Metal Eşya ve Makina
94	Gıpta Ofis Kırtasiye Ve Promosyon Ürünleri İmalat Sanayi A.Ş.	Orman, Kağıt ve Basım
95	Goodyear Lastikleri T.A.Ş.	Kimya, Petrol ve Plastik
96	Göknur Gıda Maddeleri Enerji İmalat İthalat İhracat Ticaret Ve Sanayi A.Ş.	Gıda ve İçecek
97	Göлтаş Göller Bölgesi Çimento Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Çimento ve Beton (Taş ve Toprak)
98	Gübre Fabrikaları T.A.Ş.	Kimya, Petrol ve Plastik
99	Hateks Hatay Tekstil İşletmeleri A.Ş.	Tekstil ve Deri
100	Hat-San Gemi İnşaa Bakım Onarım Deniz Nakliyat Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Metal Eşya ve Makina
101	Hektaş Ticaret T.A.Ş.	Kimya, Petrol ve Plastik
102	Hidropar Hareket Kontrol Teknolojileri Merkezi Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Metal Eşya ve Makina
103	Işık Plastik Sanayi Ve Dış Ticaret Pazarlama A.Ş.	Kimya, Petrol ve Plastik
104	İhlas Ev Aletleri İmalat Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Metal Eşya ve Makina
105	İmaş Makina Sanayi A.Ş.	Metal Eşya ve Makina
106	İpek Doğal Enerji Kaynakları Araştırma Ve Üretim A.Ş.	Madencilik
107	İskenderun Demir Ve Çelik A.Ş.	Ana Metal
108	İşbir Sentetik Dokuma Sanayi A.Ş.	Tekstil ve Deri
109	İz Yatırım Holding A.Ş.	Diğer
110	İzmir Demir Çelik Sanayi A.Ş.	Ana Metal
111	İzmir Fırça Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Kimya, Petrol ve Plastik
112	Jantsa Jant Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Metal Eşya ve Makina
113	Kalekim Kimyevi Maddeler Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Çimento ve Beton (Taş ve Toprak)

114	Kaleseramik Çanakkale Kalebodur Seramik Sanayi A.Ş.	Çimento ve Beton (Taş ve Toprak)
115	Kaplamin Ambalaj Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Orman, Kağıt ve Basım
116	Kardemir Karabük Demir Çelik Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Ana Metal
117	Karsan Otomotiv Sanayii Ve Ticaret A.Ş.	Metal Eşya ve Makina
118	Karsu Tekstil Sanayii Ve Ticaret A.Ş.	Tekstil ve Deri
119	Kartonsan Karton Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Orman, Kağıt ve Basım
120	Katmerciler Araç Üstü Ekipman Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Metal Eşya ve Makina
121	Kayseri Şeker Fabrikası A.Ş.	Gıda ve İçecek
122	Kerevitaş Gıda Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Gıda ve İçecek
123	Kervan Gıda Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Gıda ve İçecek
124	Kimteks Poliüretan Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Kimya, Petrol ve Plastik
125	Klimasan Klima Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Metal Eşya ve Makina
126	Kocaer Çelik Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Ana Metal
127	Koleksiyon Mobilya Sanayi A.Ş.	Orman, Kağıt ve Basım
128	Konfrut Gıda Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Gıda ve İçecek
129	Konya Çimento Sanayii A.Ş.	Çimento ve Beton (Taş ve Toprak)
130	Konya Kağıt Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Orman, Kağıt ve Basım
131	Kordsa Teknik Tekstil A.Ş.	Tekstil ve Deri
132	Koroplast Temizlik Ambalaj Ürünleri Sanayi Ve Dış Ticaret A.Ş.	Kimya, Petrol ve Plastik
133	Koza Altın İşletmeleri A.Ş.	Madencilik
134	Koza Anadolu Metal Madencilik İşletmeleri A.Ş.	Madencilik
135	Koza Polyester Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Kimya, Petrol ve Plastik
136	Kristal Kola Ve Meşrubat Sanayi Ticaret A.Ş.	Gıda ve İçecek
137	Kuzey Boru A.Ş.	Kimya, Petrol ve Plastik
138	Kütahya Porselen Sanayi A.Ş.	Çimento ve Beton (Taş ve Toprak)
139	Kütahya Şeker Fabrikası A.Ş.	Gıda ve İçecek
140	Limak Doğu Anadolu Çimento Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Çimento ve Beton (Taş ve Toprak)
141	Lüks Kadife Ticaret Ve Sanayii A.Ş.	Tekstil ve Deri
142	Makim Makina Teknolojileri Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Metal Eşya ve Makina
143	Makina Takım Endüstrisi A.Ş.	Metal Eşya ve Makina

144	Marshall Boya Ve Vernik Sanayii A.Ş.	Kimya, Petrol ve Plastik
145	Meditera Tıbbi Malzeme Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Kimya, Petrol ve Plastik
146	Mega Metal Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Ana Metal
147	Mega Polietilen Köpük Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Tekstil ve Deri
148	Meka Beton Santralleri İmalat Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Metal Eşya ve Makina
149	Menderes Tekstil Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Tekstil ve Deri
150	Mercan Kimya Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Kimya, Petrol ve Plastik
151	Merko Gıda Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Gıda ve İçecek
152	Mondi Turkey Oluklu Mukavva Kağıt Ve Ambalaj Sanayi A.Ş.	Orman, Kağıt ve Basım
153	Niğbaş Niğde Beton Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Çimento ve Beton (Taş ve Toprak)
154	Nuh Çimento Sanayi A.Ş.	Çimento ve Beton (Taş ve Toprak)
155	Oba Makarnacılık Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Gıda ve İçecek
156	Ofis Yem Gıda Sanayi Ticaret A.Ş.	Gıda ve İçecek
157	Oncosem Onkolojik Sistemler Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Kimya, Petrol ve Plastik
158	Orçay Ortaköy Çay Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Gıda ve İçecek
159	Otokar Otomotiv Ve Savunma Sanayi A.Ş.	Metal Eşya ve Makina
160	Oyak Çimento Fabrikaları A.Ş.	Çimento ve Beton (Taş ve Toprak)
161	Oylum Sınai Yatırımlar A.Ş.	Gıda ve İçecek
162	Özerden Ambalaj Sanayi A.Ş.	Kimya, Petrol ve Plastik
163	Özsu Balık Üretim A.Ş.	Diğer
164	Panelan Çatı Cephe Sistemleri Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Ana Metal
165	Park Elektrik Üretim Madencilik Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Madencilik
166	Parsan Makina Parçaları Sanayii A.Ş.	Metal Eşya ve Makina
167	Penguen Gıda Sanayi A.Ş.	Gıda ve İçecek
168	Petkim Petrokimya Holding A.Ş.	Kimya, Petrol ve Plastik
169	Pınar Entegre Et Ve Un Sanayii A.Ş.	Gıda ve İçecek
170	Pınar Su Ve İçecek Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Gıda ve İçecek
171	Pınar Süt Mamulleri Sanayii A.Ş.	Gıda ve İçecek
172	Politeknik Metal Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Kimya, Petrol ve Plastik
173	Prizma Pres Matbaacılık Yayıncılık Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Orman, Kağıt ve Basım

174	Qua Granite Hayal Yapı Ve Ürünleri Sanayi Ticaret A.Ş.	Çimento ve Beton (Taş ve Toprak)
175	Rainbow Polikarbonat Sanayi Ticaret A.Ş.	Kimya, Petrol ve Plastik
176	Rodrigo Tekstil Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Tekstil ve Deri
177	Rta Laboratuvarları Biyolojik Ürünler İlaç Ve Makine Sanayi Ticaret A.Ş.	Kimya, Petrol ve Plastik
178	Rubenis Tekstil Sanayi Ticaret A.Ş.	Tekstil ve Deri
179	Safkar Ege Soğutmacılık Klima Soğuk Hava Tesisleri İhracat İthalat Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Metal Eşya ve Makina
180	Sanica Isı Sanayi A.Ş.	Metal Eşya ve Makina
181	Sanifoam Endüstri Ve Tüketim Ürünleri Sanayi Ticaret A.Ş.	Kimya, Petrol ve Plastik
182	Saray Matbaacılık Kağıtçılık Kırtasiyecilik Ticaret Ve Sanayi A.Ş.	Orman, Kağıt ve Basım
183	Sarkuysan Elektrolitik Bakır Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Ana Metal
184	Sasa Polyester Sanayi A.Ş.	Kimya, Petrol ve Plastik
185	Say Yenilenebilir Enerji Ekipmanları Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Metal Eşya ve Makina
186	Sekuro Plastik Ambalaj Sanayi A.Ş.	Kimya, Petrol ve Plastik
187	Selçuk Gıda Endüstri İhracat İthalat A.Ş.	Gıda ve İçecek
188	Selva Gıda Sanayi A.Ş.	Gıda ve İçecek
189	Seyitler Kimya Sanayi A.Ş.	Kimya, Petrol ve Plastik
190	Silverline Endüstri Ve Ticaret A.Ş.	Metal Eşya ve Makina
191	Söke Değirmencilik Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Gıda ve İçecek
192	Söktaş Tekstil Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Tekstil ve Deri
193	Sun Tekstil Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Tekstil ve Deri
194	Tarkim Bitki Koruma Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Kimya, Petrol ve Plastik
195	Tat Gıda Sanayi A.Ş.	Gıda ve İçecek
196	Temapol Polimer Plastik Ve İnşaat Sanayi Ticaret A.Ş.	Kimya, Petrol ve Plastik
197	Tetamat Gıda Yatırımları A.Ş.	Gıda ve İçecek
198	Tofaş Türk Otomobil Fabrikası A.Ş.	Metal Eşya ve Makina
199	Tuğçelik Alüminyum Ve Metal Mamülleri Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Ana Metal
200	Tukaş Gıda Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Gıda ve İçecek
201	Tureks Turunç Madencilik İç Ve Dış Ticaret A.Ş.	Çimento ve Beton (Taş ve Toprak)
202	Türk İlaç Ve Serum Sanayi A.Ş.	Kimya, Petrol ve Plastik

203	Tümosan Motor Ve Traktör Sanayi A.Ş.	Metal Eşya ve Makina
204	Tüpraş-Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.	Kimya, Petrol ve Plastik
205	Türk Prysmian Kablo Ve Sistemleri A.Ş.	Metal Eşya ve Makina
206	Türk Traktör Ve Ziraat Makineleri A.Ş.	Metal Eşya ve Makina
207	Ulusoy Elektrik İmalat Taahhüt Ve Ticaret A.Ş.	Metal Eşya ve Makina
208	Ulusoy Un Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Gıda ve İçecek
209	Uşak Seramik Sanayi A.Ş.	Çimento ve Beton (Taş ve Toprak)
210	Ülker Bisküvi Sanayi A.Ş.	Gıda ve İçecek
211	Vanet Gıda Sanayi İç Ve Dış Ticaret A.Ş.	Gıda ve İçecek
212	Vestel Beyaz Eşya Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Metal Eşya ve Makina
213	Vestel Elektronik Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Metal Eşya ve Makina
214	Viking Kağıt Ve Selüloz A.Ş.	Orman, Kağıt ve Basım
215	Yaprak Süt Ve Besi Çiftlikleri Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Diğer
216	Yataş Yatak Ve Yorgan Sanayi Ticaret A.Ş.	Tekstil ve Deri
217	Yayla Agro Gıda Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Gıda ve İçecek
218	Yükselen Çelik A.Ş.	Ana Metal
219	Yünsa Yünlü Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Tekstil ve Deri

Ek-E: BIST Sınai Endeksi İçerisinde Yer Alan ve 2013-2022 Yılları Arasındaki 10 Yıllık Verilerine Erişilebilen Şirketler

Tablo E. 1: BIST Sınai Endeksi İçerisinde Yer Alan ve 2013-2022 Yılları Arasındaki 10 Yıllık Verilerine Erişilebilen Şirketler

Sıra	Şirket Unvanı	Şirket Sektörü
1	A.V.O.D. Kurutulmuş Gıda Ve Tarım Ürünleri Sanayi Ticaret A.Ş.	Gıda ve İçecek
2	Acıselsan Acıpayam Selüloz Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Kimya, Petrol ve Plastik
3	Adel Kalemcilik Ticaret Ve Sanayi A.Ş.	Diğer
4	Afyon Çimento Sanayi T.A.Ş.	Çimento ve Beton (Taş ve Toprak)
5	Akçansa Çimento Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Çimento ve Beton (Taş ve Toprak)
6	Akın Tekstil A.Ş.	Tekstil ve Deri
7	Aksa Akrilik Kimya Sanayii A.Ş.	Kimya, Petrol ve Plastik
8	Alarko Carrier Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Metal Eşya ve Makina
9	Alkim Alkali Kimya A.Ş.	Kimya, Petrol ve Plastik
10	Alkim Kağıt Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Orman, Kağıt ve Basım
11	Anadolu Efes Biracılık Ve Malt Sanayii A.Ş.	Gıda ve İçecek
12	Anadolu Isuzu Otomotiv Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Metal Eşya ve Makina
13	Arçelik A.Ş.	Metal Eşya ve Makina
14	Arsan Tekstil Ticaret Ve Sanayi A.Ş.	Tekstil ve Deri
15	Aygaz A.Ş.	Kimya, Petrol ve Plastik
16	Bagfaş Bandırma Gübre Fabrikaları A.Ş.	Kimya, Petrol ve Plastik
17	Bak Ambalaj Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Orman, Kağıt ve Basım
18	Banvit Bandırma Vitaminli Yem Sanayii A.Ş.	Gıda ve İçecek
19	Batiçim Batı Anadolu Çimento Sanayii A.Ş.	Çimento ve Beton (Taş ve Toprak)
20	Batisöke Söke Çimento Sanayii T.A.Ş.	Çimento ve Beton (Taş ve Toprak)
21	Berkosan Yalıtım Ve Tecrit Maddeleri Üretim Ve Ticaret A.Ş.	Kimya, Petrol ve Plastik
22	Bilici Yatırım Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Tekstil ve Deri
23	Borusan Birleşik Boru Fabrikaları Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Ana Metal

24	Bosch Fren Sistemleri Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Metal Eşya ve Makina
25	Bossa Ticaret Ve Sanayi İşletmeleri T.A.Ş.	Tekstil ve Deri
26	Brisa Bridgestone Sabancı Lastik Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Kimya, Petrol ve Plastik
27	Burçelik Bursa Çelik Döküm Sanayii A.Ş.	Ana Metal
28	Burçelik Vana Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Ana Metal
29	Bursa Çimento Fabrikası A.Ş.	Çimento ve Beton (Taş ve Toprak)
30	Coca-Cola İçecek A.Ş.	Gıda ve İçecek
31	Çelik Halat Ve Tel Sanayii A.Ş.	Ana Metal
32	Çemaş Döküm Sanayi A.Ş.	Ana Metal
33	Çemtaş Çelik Makina Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Ana Metal
34	Çimbeton Hazırbeton Ve Prefabrik Yapı Elemanları Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Çimento ve Beton (Taş ve Toprak)
35	Çimsa Çimento Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Çimento ve Beton (Taş ve Toprak)
36	Dagi Giyim Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Tekstil ve Deri
37	Dardanel Önentaş Gıda Sanayi A.Ş. ⁶	Gıda ve İçecek
38	Demisaş Döküm Emaye Mamülleri Sanayi A.Ş.	Ana Metal
39	Derimod Konfeksiyon Ayakkabı Deri Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Tekstil ve Deri
40	Desa Deri Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Tekstil ve Deri
41	Deva Holding A.Ş.	Kimya, Petrol ve Plastik
42	Ditaş Doğan Yedek Parça İmalat Ve Teknik A.Ş.	Metal Eşya ve Makina
43	Doğanlar Mobilya Grubu İmalat Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Orman, Kağıt ve Basım
44	Doğusan Boru Sanayii Ve Ticaret A.Ş.	Çimento ve Beton (Taş ve Toprak)
45	Döktaş Dökümcülük Ticaret Ve Sanayi A.Ş.	Ana Metal
46	Duran Doğan Basım Ve Ambalaj Sanayi A.Ş.	Orman, Kağıt ve Basım
47	Dyo Boya Fabrikaları Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Kimya, Petrol ve Plastik
48	Ege Endüstri Ve Ticaret A.Ş.	Metal Eşya ve Makina
49	Ege Gübre Sanayii A.Ş.	Kimya, Petrol ve Plastik
50	Ege Profil Ticaret Ve Sanayi A.Ş.	Kimya, Petrol ve Plastik
51	Ege Seramik Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Çimento ve Beton (Taş ve Toprak)

⁶ Dardanel Önentaş Gıda Sanayi A.Ş.'nin gelir tablosu incelendiğinde Varlık Devri Sebebiyle Konusu Kalmayan Borçlar kaleminin 2013 yılında esas faaliyete ilişkin diğer gelirleri önemli düzeyde ve anomali olacak şekilde artırdığı tespit edildiğinden bu kalem net kar marjı oranı hesaplamasına dahil edilmemiştir.

52	Egeplast Ege Plastik Ticaret Ve Sanayi A.Ş.	Kimya, Petrol ve Plastik
53	Emek Elektrik Endüstrisi A.Ş.	Metal Eşya ve Makina
54	Erbosan Erciyas Boru Sanayii Ve Ticaret A.Ş.	Ana Metal
55	Ereğli Demir Ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.	Ana Metal
56	Ersu Meyve Ve Gıda Sanayi A.Ş.	Gıda ve İçecek
57	Federal-Mogul İzmit Piston Ve Pim Üretim Tesisleri A.Ş.	Metal Eşya ve Makina
58	Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.	Metal Eşya ve Makina
59	Frigo-Pak Gıda Maddeleri Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Gıda ve İçecek
60	Gediz Ambalaj Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Kimya, Petrol ve Plastik
61	Gentaş Dekoratif Yüzeyler Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Orman, Kağıt ve Basım
62	Gersan Elektrik Ticaret Ve Sanayi A.Ş.	Metal Eşya ve Makina
63	Goodyear Lastikleri T.A.Ş.	Kimya, Petrol ve Plastik
64	Göltaş Göller Bölgesi Çimento Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Çimento ve Beton (Taş ve Toprak)
65	Gübre Fabrikaları T.A.Ş.	Kimya, Petrol ve Plastik
66	Hateks Hatay Tekstil İşletmeleri A.Ş.	Tekstil ve Deri
67	Hektaş Ticaret T.A.Ş.	Kimya, Petrol ve Plastik
68	İhlas Ev Aletleri İmalat Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Metal Eşya ve Makina
69	İpek Doğal Enerji Kaynakları Araştırma Ve Üretim A.Ş.	Madencilik
70	İz Yatırım Holding A.Ş.	Diğer
71	İzmir Demir Çelik Sanayi A.Ş.	Ana Metal
72	İzmir Fırça Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Kimya, Petrol ve Plastik
73	Jantsa Jant Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Metal Eşya ve Makina
74	Kaplamin Ambalaj Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Orman, Kağıt ve Basım
75	Kardemir Karabük Demir Çelik Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Ana Metal
76	Karsan Otomotiv Sanayii Ve Ticaret A.Ş.	Metal Eşya ve Makina
77	Karsu Tekstil Sanayii Ve Ticaret A.Ş.	Tekstil ve Deri
78	Kartonsan Karton Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Orman, Kağıt ve Basım
79	Katmerciler Araç Üstü Ekipman Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Metal Eşya ve Makina

80	Kerevitaş Gıda Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Gıda ve İçecek
81	Klimasan Klima Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Metal Eşya ve Makina
82	Konfrut Gıda Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Gıda ve İçecek
83	Konya Çimento Sanayii A.Ş.	Çimento ve Beton (Taş ve Toprak)
84	Kordsa Teknik Tekstil A.Ş.	Tekstil ve Deri
85	Koza Altın İşletmeleri A.Ş.	Madencilik
86	Koza Anadolu Metal Madencilik İşletmeleri A.Ş.	Madencilik
87	Kristal Kola Ve Meşrubat Sanayi Ticaret A.Ş.	Gıda ve İçecek
88	Kütahya Porselen Sanayi A.Ş.	Çimento ve Beton (Taş ve Toprak)
89	Lüks Kadife Ticaret Ve Sanayii A.Ş.	Tekstil ve Deri
90	Marshall Boya Ve Vernik Sanayii A.Ş.	Kimya, Petrol ve Plastik
91	Mega Polietilen Köpük Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Tekstil ve Deri
92	Menderes Tekstil Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Tekstil ve Deri
93	Mondi Turkey Oluklu Mukavva Kağıt Ve Ambalaj Sanayi A.Ş.	Orman, Kağıt ve Basım
94	Nuh Çimento Sanayi A.Ş.	Çimento ve Beton (Taş ve Toprak)
95	Otokar Otomotiv Ve Savunma Sanayi A.Ş.	Metal Eşya ve Makina
96	Oyak Çimento Fabrikaları A.Ş.	Çimento ve Beton (Taş ve Toprak)
97	Oylum Sınai Yatırımlar A.Ş.	Gıda ve İçecek
98	Özerden Ambalaj Sanayi A.Ş.	Kimya, Petrol ve Plastik
99	Parsan Makina Parçaları Sanayii A.Ş.	Metal Eşya ve Makina
100	Penguen Gıda Sanayi A.Ş.	Gıda ve İçecek
101	Petkim Petrokimya Holding A.Ş.	Kimya, Petrol ve Plastik
102	Pınar Entegre Et Ve Un Sanayii A.Ş.	Gıda ve İçecek
103	Pınar Su Ve İçecek Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Gıda ve İçecek
104	Pınar Süt Mamulleri Sanayii A.Ş.	Gıda ve İçecek
105	Prizma Pres Matbaacılık Yayıncılık Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Orman, Kağıt ve Basım
106	Rodrigo Tekstil Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Tekstil ve Deri
107	Sanifoam Endüstri Ve Tüketim Ürünleri Sanayi Ticaret A.Ş.	Kimya, Petrol ve Plastik
108	Saray Matbaacılık Kağıtçılık Kırtasiyecilik Ticaret Ve Sanayi A.Ş.	Orman, Kağıt ve Basım
109	Sarkuysan Elektrolitik Bakır Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Ana Metal
110	Sasa Polyester Sanayi A.Ş.	Kimya, Petrol ve Plastik
111	Say Yenilenebilir Enerji Ekipmanları Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Metal Eşya ve Makina

112	Sekuro Plastik Ambalaj Sanayi A.Ş.	Kimya, Petrol ve Plastik
113	Selçuk Gıda Endüstri İhracat İthalat A.Ş.	Gıda ve İçecek
114	Seyitler Kimya Sanayi A.Ş.	Kimya, Petrol ve Plastik
115	Silverline Endüstri Ve Ticaret A.Ş.	Metal Eşya ve Makina
116	Söktaş Tekstil Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Tekstil ve Deri
117	Tat Gıda Sanayi A.Ş.	Gıda ve İçecek
118	Temapol Polimer Plastik Ve İnşaat Sanayi Ticaret A.Ş.	Kimya, Petrol ve Plastik
119	Tofaş Türk Otomobil Fabrikası A.Ş.	Metal Eşya ve Makina
120	Tuğçelik Alüminyum Ve Metal Mamülleri Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Ana Metal
121	Tukaş Gıda Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Gıda ve İçecek
122	Tümosan Motor Ve Traktör Sanayi A.Ş.	Metal Eşya ve Makina
123	Tüpraş-Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.	Kimya, Petrol ve Plastik
124	Türk Prysmian Kablo Ve Sistemleri A.Ş.	Metal Eşya ve Makina
125	Türk Traktör Ve Ziraat Makineleri A.Ş.	Metal Eşya ve Makina
126	Ulusoy Elektrik İmalat Taahhüt Ve Ticaret A.Ş.	Metal Eşya ve Makina
127	Ulusoy Un Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Gıda ve İçecek
128	Uşak Seramik Sanayi A.Ş.	Çimento ve Beton (Taş ve Toprak)
129	Ülker Bisküvi Sanayi A.Ş.	Gıda ve İçecek
130	Vestel Beyaz Eşya Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Metal Eşya ve Makina
131	Vestel Elektronik Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Metal Eşya ve Makina
132	Viking Kağıt Ve Selüloz A.Ş.	Orman, Kağıt ve Basım
133	Yataş Yatak Ve Yorgan Sanayi Ticaret A.Ş.	Tekstil ve Deri
134	Yünsa Yünlü Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	Tekstil ve Deri